

A MAGYAR HALGAZDÁLKODÁSI OPERATÍV PROGRAM ÉRTÉKELÉSI TERVÉBEN FOGLALT ÉRTÉKELÉSI FELADATOK MÓDSZERTANA

2017
BUDAPEST

Megrendelő

Szervezet

Miniszterelnökség

Agrár-vidékfejlesztési Programokért Felelős Helyettes Államtitkárság

1357 Budapest, Pf.: 6.

Kapcsolattartó

dr. Minda Péter

főosztályvezető-helyettes

peter.minda@me.gov.hu

Összeállította

Agrárgazdasági Kutató Intézet

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	3
Általános szakmai háttér	3
Jogi keretek	4
Feladat meghatározása	6
Az értékelési módszertan alapelvei	6
Az értékelések lépései	8
Eszközök az értékelés szervezésére	10
Az adatelemzés eszközei.....	16
Értékelés eszközei	17
A MAHOP értékelésének meghatározott főbb fókuszterületei.....	18
Az intézményrendszer értékelése.....	20
1. Energiahatékony beruházások növelése, a vízhasználatra és vízminőségre gyakorolt negatív hatás csökkentését eredményező beruházások támogatása.....	21
2. A környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúra, valamint a környezet állapotának és a természetes élőhelyek javításának a támogatása.	26
3. A halfogyasztási szokások változása, a fogyasztói magatartás változása, a fogyasztói igényekhez való alkalmazkodás, termékfejlesztés.....	32
4. Kutatás, fejlesztés, technológiai innováció	36
5. Vállalkozások, különösen a kkv-k versenyképességének javítása, a helyi gazdaság erősödése	40
6. Az esélyegyenlőségi és munkahely-teremtési célok érvényesülése	45

Bevezetés

Általános szakmai háttér

Magyarország fontos szerepet játszik Európai Unió édesvízi haltermelésében, a halgazdálkodás a hazai állattenyésztés bruttó termelési értékének évek óta 2-2,5 százaléka, növekedési lehetőségei jók. A multifunkcionális és intenzív halgazdálkodási módszerek fokozatos térhódításával a haltermelés gazdasági szerepe és integrációja fokozódott, de még további növekedési lehetőségeket rejt magában. A turizmusra, vendéglátásra, környezetvédelmi szolgáltatásokra épülő diverzifikációnak számos gazdasági előnye van, amelyeket az EU „kék növekedésének” szellemében a többi ágazati fejlesztéssel (természetvédelem, turizmus, vízgazdálkodás, élelmiszeripar) összehangoltan kívánja a halgazdálkodási OP támogatni. A minőségi friss hal és a haltermékek fogyasztásának szintjét megfelelő marketinggel, technológiai fejlesztésekkel és az országos értékesítés kiépítésével lehetne növelni.

A magyar tógazdasági halgazdálkodás alapja a ponty. Az évszázados tenyésztői munka eredményeként rendelkezésre állnak a különböző adottságokhoz és termelési célokhoz adaptált, államilag elismert pontyfajták. E pontyfajták a magyar akvakultúra legértékesebb genetikai erőforrását alkotják, amelynek megóvásáról a jövőben is gondoskodni kell. A kínai pontyfélék (fehér busa, pettyes busa, amur) aránya némileg csökkent az elmúlt években, de az utóbbi évek technológiai előrelépései ellenére sem sikerült növelni az értékesebb fajok (pl. harcsaformájúak, sügérfélék, csuka, compó, tokfélék stb.) arányát. A termelésbiológiai-ökológiai és ökonómiai szempontoknak egyaránt megfelelő multispecies-, illetve polikultúrás termelési szerkezet kialakítása szakmai kihívás a halastavi gazdálkodók számára.

Magyarország halfogyasztásának számítása a nemzetközi számítási módszertanra való áttérés miatt a megelőző évekhez képest mintegy 25-30 százalékos többletet mutat. A különbség abból adódik, hogy az import termékeket hazánk eddig nettó módon számította, míg az EU-ban és az EU-n kívüli országok többségében bruttó (élő súlyra átszámított) módon veszik figyelembe. A világ halfogyasztását a FAO is ezen a módon számítja. A halfogyasztás változásának összehasonlíthatósága miatt az új számítási módszertanra való áttérést a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (2014-2020) indítására időzítettük. Halfogyasztásunk a maga 6-6,5 kg/fő/év mennyiségével elsősorban a konzervatív fogyasztói szokások miatt lényegesen elmarad az európai (24 kg) és a világlátlagtól (19 kg). A halfogyasztás növelésének minden lehetséges eszközét igénybe vesszük. A támogatásokkal növeljük az új termelő halastavak számát és nagyságát, a megtermelt halak fajválasztékát. A meglévő halastavak felújításával és

korszerűsítésével a biztonságos termelés feltételét teremtjük meg. Az intenzív haltermelő rendszerek támogatásával a folyamatos termelést és a piacra jutást segítjük, a korszerű halfeldolgozók támogatásával pedig a magas hozzáadott értékű haltermékeket biztosítjuk a piac számára. Ezek a program „árualap biztosító lábai”, a hosszú távú halfogyasztást növelő marketingstratégia megvalósítása pedig a program „PR lába”. A halfogyasztást is befolyásoló tényezők közül kiemelnénk azt a ténytet, hogy az egyre csökkenő tengeri fogások és egyre inkább veszélybe kerülő tengeri halpopulációk ellenére a hal iránti kereslet egyre inkább növekszik. Ezt a növekvő keresletet csak a dinamikusan növekvő világszintű akvakultúra képes kielégíteni. Ugyanakkor az Európai Unió akvakultúrája az utóbbi 10-20 évben gyakorlatilag stagnált. Ezt az állapotot szeretné az EU megváltoztatni, és a 2014-2020-as időszakban kiemelten kívánja támogatni az akvakultúra fejlesztését (beleértve az édesvízi akvakultúrát is). A tendencia érzékeltetéséhez bemutatunk néhány számot:

- 2004-2006. évek a 2000-2006-os programozási időszak részeként – Halászati Orientációs Pénzügyi Eszközből (HOPE, az Agrár és Vidékfejlesztési Operatív Program része, de önálló strukturális alapként) az uniós keret 4,4 millió euró volt (évente 1,76 millió euró);
- 2007-2013-as programozási időszak – Európai Halászati Alapból a Halászati Operatív Program (HOP) keretében 34,9 millió euró (évente 4,99 millió euró)
- 2014-2020-as programozási időszak – Európai Tengerügyi és Halászati Alapból a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) keretében 39,1 millió euró (évente 5,59 millió euró)

Mindezen pozitív trendek ellenére le kell szögezni, hogy a halgazdálkodás és akvakultúra támogatása eltörpül más ágazatok támogatottságához képest. Míg az ágazat a hazai állattenyésztés bruttó termelési értékének 2,3%-át (2015. évi adat) adja, a GDP-hez az akvakultúra és a halfeldolgozó ágazat együttesen is csak 0,03%-kal járul hozzá. A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (a továbbiakban: MAHOP) teljes összege az összes operatív program keretében Magyarországnak juttatott EU-támogatásnak mindössze 0,16 százaléka. Ez könnyebbé teszi az értékelési rendszer kialakítását és végrehajtását a nagyobb és komplexebb operatív programokhoz képest, ugyanakkor a méretből fakadó egyszerűbb rendszer kialakítása során nem szabad engedményeket tenni az értékelés alaposságának rovására.

Jogi keretek

Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 17-i 1303/2013/EU rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai

Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: 1303/2013/EU rendelet) 54. cikke alapján értékeléseket kell végezni az operatív programok kidolgozása, minőségének és végrehajtásának a javítása érdekében, valamint eredményességük, hatékonyságuk és hatásuk felmérésére. Az adott európai strukturális és beruházási alap küldetésével összhangban értékelni kell az operatív programok hatását az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre vonatkozó uniós stratégia célértékeihez képest, valamint – adott esetben – figyelemmel az adott program méretére a GDP-hez és az érintett programterületen jellemző munkanélküliséghez képest.

Az értékeléseket a program végrehajtásáért felelős hatóságoktól funkcionálisan független belső vagy külső szakértőknek kell végeznie.

Az Európai Parlament és a Tanács 2014. május 15-i 508/2014/EU rendelete az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról, valamint a 2328/2003/EK, a 861/2006/EK, az 1198/2006/EK és a 791/2007/EK tanácsi rendelet, valamint az 1255/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: 508/2014/EU rendelet) 107. cikke előírja, hogy az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (a továbbiakban: ETHA) teljesítményének mérése céljából közös monitoring- és értékelési keretet kell kidolgozni az ETHA-ból finanszírozott megosztott irányítású műveletekhez, valamint rögzíti, hogy a szóban forgó rendszer célja, hogy segítse a közös halászati politika (a továbbiakban: KHP) és az integrált tengerpolitika (a továbbiakban: ITP) terén elért előrehaladás és eredmények bemutatását; az ETHA-ból finanszírozott műveletek eredményességének, hatékonyságának és relevanciájának értékelését; a KHP és ITP célzottabb támogatásához való hozzájárulást; a monitoringgal és az értékeléssel kapcsolatos általános tanulási folyamat támogatását; és az ETHA-ból finanszírozott műveletek szilárd, tényalapú, a döntéshozatali folyamatot támogató értékelésének biztosítását.

Feladat meghatározása

A MAHOP Irányító Hatósága által elkészített Értékelési Tervben foglalt értékelési témakörök és tevékenységek támogatják az operatív program hatékony végrehajtását és a célkitűzések elérését.

A MAHOP értékeléseinek célja, hogy

- a folyamatos visszacsatolásokon keresztül javítsák a végrehajtás minőségét, hatékonyságát és eredményességét;
- bemutassák a közös halászati politika terén elért előrehaladást és eredményeket;
- értékeljék az ETHA-ból finanszírozott műveletek eredményességét, hatékonyságát, relevanciáját és uniós célokhoz való hozzájárulását;
- hozzájáruljanak a közös halászati politika célzottabb támogatásához;
- biztosítsák az ETHA-ból finanszírozott műveletek tényleges, a döntéshozatali folyamatot támogató értékelését;
- valamint érdemi információkat szolgáltatassanak a fejlesztéspolitika jövőbeni alakítása, illetve a támogatások felhasználásának átláthatóságára vonatkozóan.

Az értékelésnek képesnek kell lennie az ETHA-társfinanszírozású támogatások eredményességének, hatékonyságának és hatásainak mérésére az intelligens, fenntartható és befogadó növekedés uniós stratégiájában megfogalmazott célértékekhez képest. Az operatív program és a kiegészítő programok hatásának és eredményének értékelése elősegíti az uniós prioritások megvalósítását, valamint hozzájárul az operatív program (általános és konkrét) célkitűzéseinek ellenőrzéséhez és utókövetéséhez a teljes értékelési időszak során. Az értékelés során figyelembe kell venni a MAHOP más operatív programok és a Partnerségi Megállapodás célkitűzéseivel való hozzájárulását is. A programozási időszak során legalább egy alkalommal értékelés keretében fel kell mérni, hogy az ESB alapokból rendelkezésre álló támogatás hogyan járult hozzá az egyes prioritások célkitűzéseivel, és ha a célok teljesítéséhez szükséges javítást megjelenítő eredménymutató-értékek nem támogathatók, a MAHOP Irányító Hatóságnak meg kell hoznia a szükséges intézkedéseket.

Az értékelési módszertan alapelvei

Az értékelések elsődleges célja az operatív program és a keretében nyújtott támogatások olyan objektív vizsgálata, amelynek során az értékelők az előre meghatározott teljesítmény-kategóriák, -kritériumok és -mutatók alapján vizsgálják a rendelkezésre álló források felhasználásának gazdaságosságát, hatékonyságát és eredményességét (3E). Ehhez több szinten is vizsgálni kell az

operatív program végrehajtásának sikerességét: szükség van az egyes támogatott projektek monitoring adatainak értékelésére, a programkomponensek szinergiájának elemzésére, valamint a program egészének vizsgálatára, mind a 3E elvének teljesülése, mind a Partnerségi Megállapodás és az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek teljesüléséhez való hozzájárulás szempontjából. Ennek megfelelően, a Partnerségi Megállapodás Értékelési Tervében meghatározott alapelvekkel összhangban az értékelési témaköröknek vizsgálniuk kell a prioritási tengelyeken meghatározott eredményindikátorok teljesülését (*eredményességi értékelés*) és, amennyiben releváns, az output indikátoroknak az eredményindikátorok teljesüléséhez való hozzájárulását (*hatásértékelés*), de figyelemmel kell lenniük a fejlesztéspolitika végrehajtására és az intézményrendszer működésére is (*intézményi és végrehajtási értékelések*). Az operatív program hatásának és az uniós célkitűzések teljesítésének mérése részben kvalitatív elemzések útján kell hogy történjen, de mind az egyes projektek, mind az egész operatív program értékelésében fontos az indikátorteljesülés kvantitatív elemzése is. A Partnerségi Megállapodásban meghatározott alapelveknek megfelelően az értékelésnek használhatónak és hasznosulónak, tárgyilagosnak, teljeskörűnek, függetlennek, az érintett partnerek bevonásával megvalósulónak, nyilvánosnak és kivitelezhetőnek kell lennie.

Az értékelés során az értékelőknek egyaránt választ kell keresniük arra a kérdésre, van-e kimutatható hatása a támogatott intézkedéseknek (*tényellentétes hatáselemzés*), illetve miért és hogyan fejt ki az adott intézkedés a hatását (*elméletalapú hatáselemzés*). A fentiek miatt a következtetések nagyobb megbízhatósága érdekében az értékelőknek a hatáselemzési módszerek triangulációjára kell törekedniük, a lehető legszélesebb körű kvalitatív és kvantitatív adatforrást felhasználva az elemzéshez (támogatási intézményrendszeri adatok értékelése, célzott vizsgálatok a támogatottak körében, esettanulmányok és interjúk készítése, indikátorok és monitoring adatok értékelése).

Az előző tervezési időszak módszertanára alapozva és átgondolva adaptálva tesszük meg, illetve alakítjuk ki a jelen időszak módszertanát és az értékelés során alkalmazható eszközöket. Az értékelés során ezen eszközökből kívánjuk majd kiválasztani a legoptimálisabbat.

Jelen anyagunkban felhasználtuk és beépítettük "Az EU Strukturális Alapjai által finanszírozott programok értékelésének módszertana, MEANS füzetek 1999. III. kötet, Főbb értékelési technikák és eszközök" című Európai Bizottság XVI. Főigazgatóság által elkészített dokumentumot.

Az értékelők az értékelések alkalmával különböző kifejezéseket használhatnak eszközeik és eljárásaik megnevezésére: technika, eszköz, megközelítés, eljárás, módszer, tervezés, stb, ezért fontos először rögzíteni bizonyos meghatározásokat és fogalmakat.

Az eszköz standard eljárás végrehajtása során kerül alkalmazásra, bármely ilyen eljárást igénylő értékelés esetén. Ez magába foglalhat egy vagy több eszközt, illetve lehet anélküli is végezni. A Bizottság olyan értékeléseket igényel, amelyeket néhány héten belül elkészíthetnek. (Az ilyen értékelésekhez alkalmazott módszerekben általában nincs eszköz).

Az értékelések lépései

1. Strukturálás: az értékelendő hatások, értékelési kritériumok meghatározása, megfigyelési eszköz kiválasztása
2. Megfigyelés: a megfigyelés témakörének meghatározása, adatgyűjtés
3. Elemzés: az adatok összehasonlítása, hatások becslése
4. Értékelés: értékítélet a különböző értékelési szempontok alapján, és az értékítéletek szintetizálása

Az értékelendő hatások tisztázása és besorolása, az értékelési kritériumok meghatározása

Össze kell gyűjteni a kérdéseket, amelyeket az értékelésnek meg kell válaszolnia. Pl., hogy melyek a program leghatékonyabb részei, indokolt-e a program, vannak-e a programnak váratlan negatív hatásai? Minden egyes kérdést le kell bontani értékelendő hatásokra, pl. létrehozott munkahelyek, befektetések nagysága, piaci részesedés bővülése, a népesség egyik kategóriájában a foglalkoztatás növekedése, a régió vonzerejének növekedése. Minden egyes kérdés bírálati kritériumhoz kapcsolódik, például a keresett és/vagy elért hatás releváns-e? Összhangban van-e a célkitűzésekkel, a hatásokkal? Tartós-e? Az ebben a lépésben alkalmazható eszközök azt a célt szolgálják, hogy a kérdéseket összeállítsák, tisztázzák, besorolják, majd ezután kiválasszák azokat, amelyekre az értékelésnek választ kell adnia.

A megfigyelési eszközök megválasztása

A második lépésben megtörténik az értékelési kérdések átalakítása a mutatókkal és leírásokkal. A következő kérdések merülhetnek fel a fent említett példával: “Elegendő-e a programok által elért foglalkoztatási hatás összehasonlítva a ráfordítással?”. Ebből a következő hatásmutatót lehet kialakítani: “az állami költségvetés kiadása /egy nettó új munkahely”.

Megfigyelés témakörének meghatározása

A harmadik lépés eléggé korlátozott ahhoz, hogy ne okozzon túlzott költségeket, és eléggé nagy ahhoz, hogy hiteles információt hozzon létre, valamint eléggé meghatározott ahhoz, hogy az értékelendő hatásokat jól kiemelje. Alkalmazásakor kompromisszumokat kell kötni, hogy mely érintett kategóriák legyenek megfigyelve, pl. azok, amelyek alapján legvilágosabb kép rajzolódik ki a programról, vagy amelyek a “legjobb gyakorlat”-nak megfelelő esetek.

Adatgyűjtés

A primer adatok összegyűjtése. E célból számos eszköz áll rendelkezésre, amelyeket mind a különböző társadalomtudományi területektől kölcsönzik: szociológia, politológia, etnográfia. Ha az értékelés csak másodlagos adatokra építhető, akkor lényeges az előzetes kutatások, a statisztikai adatok és a monitoring információk összegyűjtése.

A megfigyelések összehasonlítása

A primer és/vagy másodlagos adatok olyan módon való feltárása, amely egyben intuitív vagy induktív jellegű következtetések és összehasonlítások meghozatalát segíti.

Hatások becslése

A program nettó hatásait állapítják meg. Itt szükség van az ok-okozati elemzésre, amely mindig deduktív megközelítés, azaz okok és hatások feltételezésének igazolásán alapszik. Az értékelés technikai irodalma gyakran részesíti előnyben az ilyen funkciót betöltő és számszerűsített elemzőeszközöket (pl. összehasonlító elemzés, regressziós-analízis). Az itt alkalmazható eszközök a program nettó hatásainak becslését segítik mind a múlt, mind a jövő vonatkozásában; mikro és makrogazdasági szinten. (shift-share elemzés, input-output modellek, makrogazdasági modellek, Delphi-módszer, összehasonlító csoportképzés, regressziós-analízis).

Ítéletalkotás különböző értékelési kritériumok alapján

Az értékelésnek képesnek kell lennie megítélni, vajon azok a hatások, amelyeket a program létrehozott, vagy létre fog hozni, elegendőek-e vagy nem. Itt használható eszközök pl. a költséghatékonysági analízis, a benchmarking.

Ítéletek szintetizálása

Az értékelés utolsó lépése a különböző kritériumok alapján kimunkált részbírálatok végső szintézisének megalkotása, ami akkor szükséges, ha több értékelési kritériumról van szó. A program összefoglaló bírálatának kialakításához megfelelően kell kombinálni az értékelésben figyelembe vett különböző hatások súlyát és pontszámát. Több eszköz áll rendelkezésre, amelyek alkalmasak e funkció teljes vagy részleges betöltésére (pl. szakértői panel, multikritérium-analízis, költség-haszonelemzés).

Az eszközök bemutatásánál a következők vehetők figyelembe:

- Átfogó értékelés: Az egész program, a regionális több szektort érintő program átfogóan kerül értékelésre a maga teljes komplexitásában, ebben az esetben a hatásokat makroszinten kell értékelni.
- Mélyreható (in-depth) értékelés: Egy kérdés vizsgálata.

Általánosságban elmondható, hogy minél nagyobb fokú a komplexitás, annál nagyobb figyelmet kell fordítani az egyértelműsége és strukturálásra. Minél nagyobb a tapasztalati megfigyelés költsége, annál nehezebb az oksági elemzések végrehajtása. A gyakorlatban a programot homogén beavatkozások kategóriáira kell lebontani. Minden egyes beavatkozást a relevancia, a hatékonyság, illetve határfok szerint kell értékelni. Az értékelést végzők ezután egy programszintű szintézist készítenek. Ennek a megközelítésnek az a nehézsége, hogy a különböző programösszetevők (intézkedések, tevékenységek, stb.) az egész programra közös kritériumok alapján értékelendők. Ha minden egyes kritérium speciálisan volna kidolgozva az egyes összetevőkre, az értékelés lehetetlen lenne.

Eszközök az értékelés szervezésére

Amennyiben egy társadalmi-gazdasági program komplex, az értékelés strukturálása különösen fontos, mert ez teremti meg a feltételeit annak, hogy az eredmények tömörek vagy tömöríthetők legyenek.

SWOT analízis (Erősségek - gyengeségek - lehetőségek – veszélyek elemzése)

A SWOT analízist általában ex ante értékelésben használják a program stratégiájának meghatározására. Nagyon jó eszköz a célkitűzések érvényességének vizsgálatára és az elérendő hatások, valamint a legmegfelelőbb beavatkozások pontosabb meghatározására. Már kidolgozott, sőt megvalósított stratégia értékelésére is alkalmas.

A SWOT elemzés célja, hogy a program vizsgálatába beépítse mind az érintett terület belső jellemzőit, mind a környezet meghatározó tényezőit, ahol a program végbemegy. A cél az, hogy egy releváns területre alkalmazható program vagy projekt megvalósításával kapcsolatos bizonytalanságok mértéke csökkenjen. Az eszköz használata főleg a program tervezésének és az ex ante értékelésnek az időszakában javasolható.

A stratégiai megközelítés megvalósításában a SWOT analízis hat lépést igényel:

I. A program társadalmi-gazdasági környezetének vizsgálata

Ez a szóban forgó területre valószínűleg hatást gyakorló főbb trendek és problémák felmérését foglalja magában – felhasználva a társadalmi, demográfiai, a gazdasági, politikai és fizikai mutatókat. A regionális különbségek mutatói különlegesen hasznosak a lehetőségek és veszélyek felderítésében. Ennek a szakasznak nem kell túlzottan részletesnek lennie, a cél átfogó kép kialakítása azokról a fő problémákról, amelyekkel szembe kell nézni.

II. A lehetséges tennivalók számbavétele

Általánosságban meg kell fogalmazni a lehetséges feladatokat az azonosított problémák figyelembevételével.

III. A lehetőségek és veszélyek elemzése (külső tényezők)

A környezet azon paramétereinek számbavétele, amelyek nem állnak a társadalom közvetlen ellenőrzése alatt és amelyek a feltételezés szerint erősen befolyásolják a társadalmi-gazdasági fejlődést.

IV. Az erősségek és gyengeségek elemzése (belső tényezők)

Olyan elemzés, mely számításba veszi mindazon tényezőket, amelyek legalább részben a döntéshozók ellenőrzése alatt állnak, és amelyek elő is mozdíthatják, de hátráltathatják is a fejlődést.

V. A lehetséges feladatok rangsorolása

Azon tevékenységek kiemelése (stratégiai irányelvek), amelyek a legvalószínűbb módon csökkentik a problémákat az erősségek kihasználásával, valamint csökkentik, sőt esetleg meg is szüntetik a gyengeségeket, maximalizálva a lehetőségeket és minimalizálva a veszélyeket.

VI. A stratégia értékelése

Opcionális lépés, ha szükséges a már megvalósított vagy tervezés alatt álló stratégia relevanciájának felülvizsgálata. Az értékelő csoport a beavatkozásokat két irány mentén vizsgálja

1. belső megvalósíthatóság: erősségek és gyengeségek
2. külső környezet: lehetőségek és veszélyek.

Az így felrajzolt térkép segítségével megítélhető egy értékelt stratégia relevanciája.

Hatástérkép

Az értékelendő hatások meghatározására használják, amikor több célkitűzésről van szó és az ezekhez tartozó mutatók nincsenek még kellően kidolgozva. Ez az eszköz nagyon hasznosnak bizonyulhat, ha a célkitűzések nem pontosak. Alkalmas a partnerségben való felhasználásra is, mert éppen a partnerek közötti konszenzus megteremtésének céljából az egyéni szempontok aggregációján alapul.

Az adatfeldolgozó szoftver alkotja meg a társadalmi-gazdasági valóság szereplőinek grafikus képét általánosságban, és speciális módon a várható hatásokét.

Segít a közösségi beavatkozás (állami, önkormányzati intervenció) várható hatásainak tisztázásában. Ex ante összefüggésben meghatározhatók a fő célkitűzések és prioritások. Az ex post összefüggésben pedig a hatékonysági kritériumok és a hatásmutatók révén jól alkalmazhatók a referencia-rendszerekkel való összehasonlítások.

Kiválóan alkalmazható egy komplex program tartalmának strukturálására. Hasznos, amikor a program értékelhetőségét fokozni kell, vagyis a program célkitűzéseit világosabbá kell tenni.

A változások megfigyelésének eszközei

A kérdőíves felmérés a klasszikus megoldások közé tartozik, komplex programok átfogó értékelésében azonban alkalmazása nehézségekbe ütközhet.

A megfigyelés kivitelezhető a végső kedvezményezettekkel készített egyéni interjúk segítségével (közvetett megfigyelés), illetve a program érintettjeivel készített interjúk révén (közvetlen megfigyelés). A végső kedvezményezettekkel, illetve az érintettekkel alkotott fókuszcsoportok mind az adat-, mind a véleménygyűjtés esetében jól használhatók.

Az esettanulmányok – főleg komplex programok értékelése esetén – szinte az egyetlen megbízható lehetőséget jelentik, mivel figyelembe kell venni mind a közvetlen, mind a közvetett érintetteket, valamint a különböző programösszetevők komplexitását.

Kérdőíves felmérés

A kérdőíves felmérés a legegyszerűbb megfigyelési eszköz. Postán, telefonon vagy akár e-mail útján kezelhető és statisztikai célból nagyszámú homogén adat összegyűjtésére alkalmas, ami főleg az ex ante esetekben megfelelő. A kérdőíves felmérésnél számos kérdést tesznek fel strukturált formában a mintacsoportnak, ahol az egyéneket általában úgy választják ki, hogy azok a megfigyelt népséget megfelelően reprezentálják, de néha előfordulhat, hogy az egész népséget vizsgálják. Az értékelési összefüggésben a kérdőíves felmérés főleg az érintettek véleményének összegyűjtésére használatos. A feltett kérdések leíró jellegűek, normatívak vagy okságiak.

Alkalmazása:

I. A kérdőív megtervezése

Meg kell határozni a felmérés célkitűzéseit és az ennek megfelelő kérdéseket. A kérdéseket világosan, de egyben érdekesen kell megfogalmazni, ha összehasonlítások vannak, ezeket gondosan kell megválasztani, és biztosítani kell koherenciájukat.

II. Mintavétel

A felméréndő népséget pontosan be kell határolni – és e népesség összetételére vonatkozó minden megszerezhető információt be kell gyűjteni.

Mintavételi típusok:

- Véletlen mintavétel: az alapsokaságból a minta kiválasztásakor biztosításra kerül az, hogy minden sokasági elem előre meghatározott, megtervezett valószínűséggel kerüljön be a mintába.
- Rétegzett mintavétel: A rétegzés a sokaság egy vagy több alkalmasan megválasztott szempont szerinti csoportosítását jelenti. Az így kialakult rétegeken belül pedig általában valamilyen véletlen kiválasztás kerül végrehajtásra.
- Csoportos mintavétel: A csoportos mintavétel feltétele az, hogy a sokaságot csoportokba lehessen rendezni. Fontos, hogy minden elem csak egy csoporthoz tartozzon (ne legyen átfedés a csoportok között), ugyanakkor minden elem besorolásra kerüljön egy csoportba, illetve, hogy egy-egy csoport több elemet tartalmazzon.
- Többlépcsős mintavétel: A többlépcsős mintavétel a csoportos kiválasztás továbbfejlesztett változata. Az első lépcsőben kiválasztott csoportokon belül második lépcsőben kerül

alkalmazásra ismét valamilyen mintavételi módszer, technika, amely lehet pl. véletlen mintavétel, vagy rétegzés.

- Nem véletlenül alapuló mintavételek: Ezen módszerek esetében fennállhat a torzítás veszélye, ugyanakkor körültekintő alkalmazásukkal hasznos információk nyerhetők. Típusai a következők:
 - Kvóta szerinti kiválasztás: Egy összeírási körzeten belül az egységek bizonyos, az összeírás témája szempontjából fontos jellemzői alapján arányokat határoznak meg (kvótákat állítanak fel), amelyeknek meg kell felelni.
 - Önkényes kiválasztás: Az összeíró saját megítélése alapján választja ki a sokasági egyedeket.
 - Koncentrált kiválasztás: Olyan kiemelt megfigyelési egységek kiválasztása, melyek pontos képet adnak a vizsgált jelenségről.

III. Előteszt

Az előteszt vagy kísérleti kérdőív készítése korlátozott számú megkérdezettre vonatkozik. Lényeges, mivel a kérdőív tartalmára és formájára vonatkozóan nyújt kritikai információt és kérdőív végső alakját erre alapozva lehet kidolgozni. Ez különösen fontos azokban az esetekben, amikor a kérdőíveket maguk a megkérdezettek töltik ki, és amelyekben komplex válaszok vagy szűrés jellegű információk várhatók.

IV. A kérdőívek kitöltése

A kérdőívek kiküldhetők postán, interneten vagy akár közvetlenül is. Ezekben az esetekben a kérdőívek ún. önkitöltős megoldásúak, ezért alacsony válaszadási rátával kell számolni.

V. Az adatok rögzítése és ellenőrzése

A válaszokat rögzíteni és regisztrálni kell – ez szinte mindig számítógépen történik; e folyamat során mód van bizonyos korrekciókra.

VI. Az eredmények értelmezése és elemzése

Magában foglalja a felmérés céljának és a korlátoknak a vizsgálatát – pl. a mintanagyság és a válaszok megbízhatóságának elemzését. Számos speciális számítógépes program segíti ezt a munkát. Fontos biztosítani, hogy a végső anyag megfelelően részletes, de jól értelmezhető, világosan áttekinthető formában álljon rendelkezésre.

Egyéni interjú

Az interjút minőségi információk és vélemények összegyűjtésére használják azon személyekkel kapcsolatban, akiket közelről érint a program vagy projekt megvalósítása, eredményei és hatásai. Többféle interjút különböztetünk meg, amelyek mindegyike más és más célt követ, ezek az informális interjú, a félig strukturált interjú, a vezetett interjú és a strukturált interjú. Gyakran használják a formatív (céljellegű) értékelések részeként, amennyiben egy tevékenység és/vagy

fejlesztéspolitika, illetve program „finomhangolását” kell segíteni. Az olyan összefoglaló jellegű értékelésekben is igen hasznos, amelyek egy programban a szereplők viselkedésének, illetve felfogásának változásait, vagy éppen a kézzelfogható outputokat (pl. új munkahelyek vagy új létesítmények létrehozása) vizsgálják.

Az interjút feltáró összefüggés-rendszerben használják, amikor nincs (a priori) hipotézis vagy megfelelő ismeret egy projektről vagy egy célcsoportról, és így a kérdőíves felmérés nem lehetséges.

Az egyéni interjú alkalmazása az alábbi öt pont szerint történik:

I. Az interjú megtervezése

Először azt kell tisztázni, mit akarunk megtudni. Fel kell vázolni az alanyok listáját és a kérdések menetét.

II. A minta (interjúalanyok) kiválasztása

Az interjú kivitelezéséhez szükséges minta kisebb, mint ami a kérdőíves felmérésnél kell. A szerzett információ érvénye az összefüggés függvénye és nem valószínűségi jellegű, mint a kérdőíves felmérésnél. A mintaszám függ a téma tárgyától, a tárgyra vonatkozó variációs lehetőségektől és a hozzáférhető forrásoktól (általában 20–60 fő).

A kiválasztott minta általában az érintett populációt jellemző tulajdonságokon alapszik.

III. Az interjúkészítők kiválasztása és képzése

Nagyfokú kommunikációs készséggel kell rendelkeznie annak, aki interjút készíti, az eszközök megfelelő használata (jegyzetek, stb.) és a téma átfogó ismerete is szükséges.

IV. Az interjú lebonyolítása

Fontos a kölcsönös tisztelet légkörének megteremtése és hogy az első benyomások megfelelőek legyenek. Nem szabad a válaszokat befolyásolni, és feltétlenül biztosítani kell a magnófelvételt, ill. ha ez nem lehetséges, akkor pontos jegyzetelés szükséges.

V. Az eredmények elemzése értékelése

Ide tartozik a különböző interjúk összevetése, a válaszok összehasonlítása, a különböző nézőpontok azonosítása és ezek alapján az értékelés átgondolása.

Fókuszcsoport

A fókuszcsoportban lefolytatott strukturált viták feltárják a különböző nézetazonosságokat és különbségeket, valamint az esetleges konfrontációkat az értékelt program relevanciája, megvalósítása, eredményei és hatásai tekintetében. A fókuszcsoport azonos jellemzőkkel rendelkező személyekből áll, és minőségi információt szolgáltat. Összehozza a végrehajtókat, az érintetteket és/vagy végső kedvezményezetteket és nagymennyiségű minőségi információt biztosít viszonylag rövid idő alatt a megosztott intelligencia elve alapján.

Esettanulmány

Ez az eszköz speciális eseteknél összegyűjtött adatok mélyreható vizsgálatán alapszik. Vonatkozhat egyénekre, programokra, szervezetekre, projektekre, embercsoportokra, illetve döntéshozatali folyamatokra. Olyan értékeléseknél javasolt, amelyek programok megvalósításának komplex eljárásaival kapcsolatos részletes elemzésekre és a programok hatásainak megvilágítására vonatkoznak. Az esettanulmány általában olyan helyzetekben szükséges, amikor viszonylag kevés információval, feltáró munka szükséges.

Az esettanulmány a holisztikus elemzés módszere, komplex helyzetekre alkalmazva lépésről lépésre haladva állítják össze, az oksági összefüggések bemutatására törekedve. Használata megfelel az in-depth elemzésnek, ami a viselkedéseket és a társadalmi jelenségeket illeti, - az elemzett személyek és szervezetek ekkor egy referencia-keretet képeznek.

Az adatelemzés eszközei

Amennyiben az értékelés egy meghatározott területre vonatkozik, lehetséges mélyreható vizsgálatot végezni a tevékenység és annak hatásai közötti kapcsolatokra vonatkozóan. Több választási lehetőség is rendelkezésre áll, pl.:

Faktoranalízis

Olyan sokdimenziós statisztikai elemzőtechnika, amelyet nagymennyiségű adat osztályozására alkalmaznak olyan esetekben, amikor sok változóról áll rendelkezésre információ. Lehetővé teszi az adatok egyszerű grafikonos megjelenítését, és az adott jelenség feltárását.

A faktoranalízis különböző célokat szolgálhat az értékelésben:

- A kedvezményezettek reakcióinak és jellegzetességeinek részletes elemzése, továbbá a beavatkozások relatív hatékonyságának jobb megértése,
- A jelenségek közötti kapcsolatok feltárása és ezáltal a lehetséges támogatási tényezők azonosítása, amelyek erősíthetik vagy gyengíthetik a program hatását.

Előnye, hogy a mennyiségi adatokat tipizáló jelleggel vizsgálja, ezért nagyon alkalmas, ha az értékelésnél osztályokat kell alkotni a népességben belül (pl. végzettség, szakma, stb.).

Delphi-módszer

A hatások értékelésére dolgozták ki. Különösen hasznos az olyan ex ante értékeléseknél, amelyek másodlagos adatokon alapszanak. Ez az eszköz az adatokat szakértők bevonásával elemzi, hasonlóan a szakértői panelhez. A módszer akkor javasolható, ha a kérdések egyszerűek (néhány célkitűzéssel jellemezhető, technikai jellegű program) és a cél egy elszigetelt beavatkozás potenciális hatásai mennyiségi felmérésének megalapozása.

Alkalmazásának főbb lépései:

Kérdőívek segítségével kérdéseket kell feltenni a szakértőknek abból a célból, hogy esetleg valamiféle konvergenciát, illetve konszenzust lehessen elérni.

Összehasonlító csoportképzés

Az érintettek és a nem érintettek csoportjainak összehasonlításával értékeli a hatásokat.

Az összehasonlító csoportképzési technika lényege, hogy összehasonlításra kerül egymással egy “érintett csoport” (pl. kedvezményezett KKV-k) és egy hasonló csoport, amelyet a beavatkozás nem érint, ún. kontroll csoport. Ideális esetben a két csoportnak minden vonatkozásban hasonlítania kell egymáshoz, kivéve abban, hogy a programban részt vesznek-e. Mivel ritkán lehet kellően hasonló csoportokat találni, általában az ún. összeillő párok technikáját használják. A módszer célja, hogy meghatározza a beavatkozás nettó hatásait, azaz a hatásokat, amelyek közvetlenül a beavatkozásnak tulajdoníthatók és nem külső vagy belső tényezők eredményei. Főleg akkor használják, ha a program relatíve homogén kedvezményezett csoportra irányul és a vizsgált csoport tagjai már tájékozottak;

Ezeket az eszközöket főleg az ex ante értékelésekben alkalmazzák két feltételezés-típusnál (programmal vagy program nélkül) és a valószínű makrogazdasági hatásokra vonatkozóan alkalmasak átfogó értékelés készítésére.

Földrajzi információs rendszer (GIS)

A GIS minden olyan adat kezelésére alkalmas, amelynek közvetlenül vagy közvetve köze van a földrajzi helyhez. Így a területi tervezés terén alkalmazzák a területekre vonatkozó adatok és információk összegyűjtésére, tárolására, elemzésére, kiaknázására, előadására és felújítására. Segítségével leírhatók ezek a komplexitások és elemezhetők azok a tematikai, térségi és idődimenziók információinak kombinálása révén. Felölelheti a társadalmi-gazdasági adatokat, a népszámlálás jellegű (összeírással), felmérési, valamint monitoring adatokat. A térségi megjelenítés lehet közvetlen (pl. koordinátákkal) vagy közvetett (az összeírás térségével).

Értékelés eszközei

A komplex programok átfogó értékelése számos olyan hatással számol, amelyek a különböző partnerek szemében nem azonos fontosságúak, azonban erre a különleges helyzetre jól illenek bizonyos megoldások:

Költséghatékonyság elemzés

Ez egy beavatkozásnak egy vagy több másik beavatkozással való mennyiségi összehasonlítása alapján ítéli meg a hatékonyságot, főleg az ex post értékelések esetében. Általában egy

célkitűzésnek prioritást ad. Az “érték a pénzért” értékelés egyszerűsített formája, amelyben a program értéke egyetlen dimenzióban van kifejezve. Az eszköz a program hatékonyságát egyetlen kritérium alapján vizsgálja, amit a program célkitűzésének ítél. E kritérium alapján össze lehet hasonlítani a program hatékonyságát más hasonló programokéval más régiókban vagy alternatív megközelítésekkel, amelyek ugyanazon régióban hasonló eredmények kritériumára irányultak

Összehasonlítás (benchmarking)

Egy kitűnőnek minősített beavatkozással hasonlítja össze a beavatkozást. Ebben az esetben több hatás vehető figyelembe és szintetizálható. A benchmarking célja egy szervezet erősségeinek és gyengéinek azonosítása, összehasonlítva más olyan szervezetekkel, amelyek közismerten a legjobbak az adott területen. Ez a megközelítés a különböző szinteken előálló teljesítmények összehasonlításán alapszik és a választott mércéktől (benchmarks) függ:

- Külső mércék: egy szervezet termelői eljárásának különböző funkciói kerülnek összehasonlításra más szervezetek hasonló funkcióival.
- Belső mércék: kerülnek alkalmazásra a legjobb gyakorlat tanulmányozására és a szervezeten belüli módszerek javítására. A belső mércét egy ún. szülő szervezet részlegeinél alkalmazzák. Néha ez kevésbé igényes megközelítésnek tűnik, mert olyan összehasonlításokat foglal magában, amelyek viszonylag kis csoportokra vonatkoznak.

Azonosít intézkedéseket (vagy projekteket), mint legjobbakat (legjobb gyakorlatot) és ezekhez, mint szabványhoz méri az értékelés tárgyát. Lehetővé teszi a program működésének tisztázását, a jellemző intézkedéseket részletesen feltárja és azonosítja egy speciális megközelítés erősségeit és gyengéit.

Költség-haszonelemzés

A költség-haszonelemzés (CBA) a közösségi projektek elemzésére szolgáló eszköz. Célja annak meghatározása, hogy egy projekt megvalósítása kívánatos-e a társadalom, mint egész szempontjából. Ez a technika a projekt valamennyi pozitív és negatív hatását számításba veszi, értékkel ruházza fel és a projekt teljes tartamán keresztül vizsgálja ezeket. A jóváhagyás végett fontos nemcsak a megvalósíthatóság értékelése, de az alternatív megoldások értékelése is, hogy ki lehessen választani a közösség számára legmegfelelőbb változatot.

A MAHOP értékelésének meghatározott főbb fókussterületei

1. Energiahatékony beruházások növelése, a vízhasználatra és vízminőségre gyakorolt negatív hatás csökkentését eredményező beruházások támogatása.

2. A környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúra, valamint a környezet állapotának és a természetes élőhelyek javításának a támogatása.
3. A halfogyasztási szokások változása, a fogyasztói magatartás változása, a fogyasztói igényekhez való alkalmazkodás, termékfejlesztés.
4. Kutatás, fejlesztés, technológiai innováció.
5. Vállalkozások, különösen a kkv-k versenyképességének javítása, a helyi gazdaság erősödése.
6. Az esélyegyenlőségi és munkahely-teremtési célok érvényesülése.

Az alábbiakban a felsorolt hat fókuszterületre vonatkoztatva mutatjuk be az alkalmazni javasolt értékelési módszertant. A módszertan főbb elemeit (megválaszolandó kérdések, értékelési módszerek, adatforrások, időbeli és pénzügyi keretek) az áttekinthetőség érdekében táblázatosan mutatjuk be. Az intézményrendszer értékelésére vonatkozó részt e struktúrából kiemelve tárgyaljuk, mivel az intézményrendszer minden fókuszterület esetében közös, vagyis ennek fókuszterületenkénti értékelése óhatatlanul párhuzamosságokat és átfedéseket eredményezne, rontva az értékelés hatékonyságát. Fontos azonban megjegyezni, hogy amennyiben nem állnak rendelkezésre a javasolt értékeléshez szükséges adatok, vagy nem hozzáférhetők akkor a módszertan módosítható, vagy eltérhet a dokumentumban lévő leírtaktól.

Az intézményrendszer értékelése

Az értékelés módszertana:

Értékelés fókuszterülete	Az intézményrendszer felépítése és működése
Értékelési fókuszterület indoklása	<p>A támogatási intézményrendszer felépítése és működése meghatározó fontosságú a pályázatok hatékony elbírálása, a támogatások biztosítása és a teljesítés monitorozása szempontjából egyaránt. A MAHOP részletesen tárgyalja a támogatási intézményrendszer kialakítását, az egyes intézmények között fennálló kapcsolatokat. Azonban a rendszer hatékony működésének biztosítása folyamatos visszacsatolást igényel. A támogatási intézményrendszer értékelése minden fókuszterületnél fontos, de mivel a kialakított rendszer minden fókuszterület számára közös, ennek értékelését célszerű külön, a fókuszterületektől függetlenül elvégezni.</p> <p>Értékelés típusa: intézményi értékelés</p>
Az értékelés során megválaszolandó főbb kérdések	<ol style="list-style-type: none"> 1. Megfelelően elősegíti-e az intézményrendszer és az alkalmazott eljárások a MAHOP-ban megfogalmazott célkitűzések elérését? 2. Vannak-e a MAHOP végrehajtását és hatékonyságát negatívan befolyásoló intézményi vagy eljárási tényezők? 3. Mennyire kidolgozottak, átláthatóak, egyszerűek és ügyfélbarátak a támogatások igényléséhez kapcsolódó eljárások? 4. Mennyire világosak és relevánsak a projektértékelési kritériumok? 5. Indokolt-e a kialakított eljárásrend felülvizsgálata? 6. Melyek a pályázók által ejtett leggyakoribb hibák a támogatási kérelem benyújtása és a támogatott projektek végrehajtása során? 7. Van-e lehetőség a pályázati, végrehajtási és beszámolási eljárások hatékonyabbá tételére? 8. Mennyire hatékony és észszerű a támogatási kérelmek értékelési folyamata? 9. Megfelelően segíti-e az adatgyűjtési rendszer az éves végrehajtási jelentések és az értékelések elkészítését? 10. Mennyire hatékony az intézkedések végrehajtása? 11. Melyek a támogatási rendszer értékelése során megfogalmazott fontosabb következtetések és javaslatok? 12. Hogyan segíti elő a támogatások elosztására kialakított rendszer a MAHOP-ban megfogalmazott célkitűzések elérését? 13. Van-e lehetőség a felhívások, útmutatók és az IH által kidolgozott egyéb dokumentumok színvonalának javítására? 14. Merültek-e fel a támogatások jogosulatlan felhasználásával, illetve kettős finanszírozással kapcsolatos problémák? 15. Hogyan segíti elő az intézményrendszer a MAHOP és a Partnerségi Megállapodás horizontális célkitűzéseinek teljesítését?

Értékelési módszerek	<p>Az intézményrendszer értékelése az alábbi módszerek kombinációjával történik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minőségi vizsgálatok: fókuszcsoporthoz, szakértői panelek, mélyinterjúk az IH-val, a támogatási intézményrendszer intézményeivel, a Monitoring Bizottság tagjaival, a kedvezményezettekkel stb.; • a többi fókuszterület értékelése során gyűjtött primer és szekunder adatok eredményességi elemzése; • költség-haszon elemzések a támogatásfelhasználás gazdaságosságának és hatékonyságának vizsgálatára.
Adatforrások	<ul style="list-style-type: none"> • Az IH-tól, a Monitoring Bizottságtól és a támogatási intézményrendszer más szereplőitől gyűjtött információ a MAHOP végrehajtására vonatkozóan, beleértve az éves végrehajtási jelentésekben és más releváns dokumentumokban foglalt információkat. • A kedvezményezettekkel folytatott mélyinterjúk során szerzett információk. • A minőségi és mennyiségi vizsgálatok során kapott primer és szekunder adatok.
Értékelés időbeli keretei	<ul style="list-style-type: none"> • 2018. 03. 31-ig – 2017. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2019. 03. 31-ig – 2018. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2020. 03. 31-ig – 2019. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2021. 03. 31-ig – 2020. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2022. 03. 31-ig – 2021. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2023. 03. 31-ig – 2022. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • legkésőbb 2023. november 30-ig – összegző dokumentumhoz
Értékelés időtartama	három hónap
Kezdés dátuma	2018. január 1.

1. Energiahatékony beruházások növelése, a vízhasználatra és vízminőségre gyakorolt negatív hatás csökkentését eredményező beruházások támogatása

Az értékelési feladat indokoltsága:

A 2014-2020-as tervezési időszakban az ETHA forrásból finanszírozott támogatások felhasználása felé az egyik legfőbb elvárás a Bizottság részéről, hogy a beruházás valamilyen innovatív elemet tartalmazva valósuljon meg. Röviden úgy is mondhatjuk, hogy a tervezési időszakban az innováció a kulcsszó a támogatások tekintetében. Jelen értékelési fókuszterület egyértelműen ilyen beruházásokhoz kapcsolódik, melyek célja az energiahatékony és víztakarékos haltermelés. Emiatt az 1. fókuszterület szoros összefüggésben van a 4. fókuszterülettel, mivel mindkettő az innovatív fejlesztéseket értékeli, de míg a 4. fókuszterület értékelése általánosságban vizsgálja az innovatív komponensek meglétét és hozzájárulását az általános és programspecifikus KFI-célokhöz, az 1. fókuszterület esetében az innováció csupán a

környezetbarát gazdálkodás elérését szolgáló eszköz, és az értékelés az energiahatékonyságra és az erőforrás-takarékosságra koncentrál.

Tervezett értékelési módszerek:

1. a támogatási intézményrendszeri adatok értékelése
2. célzott vizsgálatok a támogatottak körében
3. esettanulmány készítése – egy best practice bemutatása
4. monitoring adatelemzés

Kapcsolódó intézkedések:

- *2.1 intézkedés:* Az akvakultúra terén történő innováció ösztönzése
- *2.2. intézkedés:* Az akvakultúrába történő termelési célú beruházások támogatása
- *2.3 intézkedés:* A fenntartható akvakultúrával foglalkozó új gazdálkodók ösztönzése
- *2.4. intézkedés:* Az akvakultúrába történő környezetvédelmi célú beruházások
- *5.3.3 intézkedés:* A halászati és akvakultúra-termékek feldolgozására irányuló beruházások támogatása

Szakmai háttér:

A MAHOP támogatásával többféleképpen valósulhat meg a környezetkímélő és energiatakarékos technológiák fejlesztése. Az operatív program alapján ennek 4 pillére van:

- a kutatóhelyek által K+F projektek keretében kidolgozott, a célterületre irányuló innovatív technológia-prototípusok;
- a tógazdasági haltermelésben megvalósított energiahatékony és környezetkímélő beruházások;
- az intenzív üzemű haltermelésben megvalósított energiahatékony, víztakarékos és környezetkímélő beruházások;
- a halfeldolgozás terén megvalósított energiahatékony, víztakarékos és környezetkímélő beruházások.

A tógazdaságokon belüli intenzív termelő egységek létrehozása tavi recirkulációs vagy „tó a tóban” technológiára építve egyértelműen a fókuszterület célját szolgálja. Itt a fejlesztendő technológiák lényege, hogy az intenzíven takarmányozott és népesített kis tavak vagy medencék vizét az extenzív technológiával termelő tavak tisztítják, ami után visszaforgatják az intenzív részre. Így a granulált, teljes értékű takarmánnyal bevitt tápanyagok a tisztító tóban is hasznosulnak, és a rendszer az éves feltöltési vízigényen és a párolgási, valamint a szivárgási veszteség pótlásán túl nem használ fel vizet, másrészt az extenzív tó tápanyag-utánpótlására külön nincs szükség.

Magyarország az intenzív üzemi haltermeléshez (is) kiváló adottságokkal rendelkezik, mivel hazánk geotermikus potenciálja igen magas, így ezt kihasználva viszonylag olcsón lehet fedezni az intenzív recirkulációs rendszerek hő-, illetve vízigényét. A fosszilis energiahordozók kiváltása történhet a hulladékhő-források másodlagos hasznosításával, de lehetőség van a megújuló energiaforrások alkalmazására is. A recirkulációs üzemekben való haltermelés lehetőségei szinte korlátlanok – mivel a belső környezet minden paraméterét (hőmérséklet, sótartalom, oldott oxigén stb.) szabályozni lehet –, így szinte bármilyen halfaj termelhető. A telepek tápanyagban dús, meleg elfolyó vizét „kaskád-szerűen” hasznosítva tovább növelhető az erőforrás-hatékonyság. Innovatív technológiák alkalmazásával az energiafelhasználást minimalizálni lehet, így a termelési költség csökkenthető. Az energiahatékonyság mellett a másik fő fejlesztési irány a zárt rendszerekben az elfolyó víz (ezzel együtt a napi vízcseré) mennyiségének a csökkentése, illetve az elengedett víz szennyezettségének mérséklése. A kérdés megoldására jelenleg számos technológiai megoldás létezik. Ilyenek a modern mechanikai és biológiai szűrők, és az UV fény, illetve az ózon segítségével történő vízfertőtlenítők. Az elfolyóvíz terheltségének csökkentésére szolgál a másodlagos biológiai utótisztítók alkalmazása, ami lehet wetland-szerű, de várakozásaink szerint egyre több akvapóniás rendszer létesítésére is sor fog kerülni. Ez utóbbi egységek nem csak a víz szervesanyag tartalmát csökkentik, hanem értékesíthető „melléktermékeket” is előállítanak (zöldségek, fűszerek).

A halfeldolgozás energia- (hűtés, fagyasztás, hőkezelés) és vízigényes folyamat (különböző tisztítási fázisok), így e területen is fontos az energiahatékony és a vízhasználatra pozitív hatást gyakorló beruházások vizsgálata. Fontos megjegyezni, hogy a halfeldolgozók által elengedett szennyvíz veszélyes hulladéknak minősül, így ennek ártalmatlanítása fokozott figyelmet igényel. A fókuszterülethez kapcsolódó intézkedések kedvezményezettjei kkv-k és központi költségvetési szervek (egyetemek, kutatóintézetek) lehetnek önállóan, vagy konzorcium keretében.

Az értékelés módszertana:

<p>Értékelés fókuszterülete</p>	<p>Energiahatékony beruházások növelése, a vízhasználatra és vízminőségre gyakorolt negatív hatás csökkentését eredményező beruházások támogatása</p>
<p>Értékelési fókuszterület indoklása</p>	<p>Uniós elvárás a környezeti szempontból fenntartható, erőforrás-hatékony, innovatív, környezetkímélő akvakultúra támogatása, valamint a halászati és akvakultúra-termékek feldolgozására irányuló környezetkímélő beruházások támogatása. Ezzel összhangban a MAHOP támogatja az innovatív módszereket és az olyan technológiákat, melyek a fenti célok megvalósítására irányulnak.</p> <p>Míg a MAHOP közvetlenül az akvakultúrához kapcsolódó beruházások támogatására irányul, a GINOP és a VP kapcsolódó támogatási jogcímeiből lehetőség van a haltermeléshez közvetetten kapcsolódó tevékenységek energiahatékony és környezetkímélő fejlesztésére. A MAHOP ágazatilag kapcsolódik a GINOP-hoz a K+F+I szektorban, továbbá olyan célkitűzések kapcsán, mint a fosszilis energiahordozók kiváltása, az alternatív energiaforrások elterjesztése és ezeken keresztül a hatékonyabb energiatakarékos haltermelési és halfeldolgozási rendszerek előmozdítása.</p> <p>A GINOP esetében a fókuszterülethez kapcsolódó beavatkozási terület az <i>„alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaság szerkezetre való áttérés támogatása, valamint a környezet megőrzése és védelme, és az erőforrás-hatékonyág növelésének elősegítése.”</i></p> <p>A VP esetén ilyenek a <i>„környezetbarát technológiák alkalmazásának növelése, a környezettudatos gazdálkodás fejlesztése; az élelmiszerfeldolgozásban használt inputok hatékonyságát célzó beruházások és az élelmezésbiztonság fejlesztése; a mezőgazdasági termelés energiafelhasználási hatékonyságának javítása”</i> elnevezésű fókuszterületek.</p> <p>Értékelés típusai: végrehajtási, eredményességi és hatásértékelés</p>
<p>Az értékelés során megválaszolandó főbb kérdések</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Milyen mértékben teljesültek a MAHOP 2.1, 2.2., 2.3; 2.4. és 5.3.3. intézkedéseiben megfogalmazott, adott értékelési fókuszterülethez kapcsolódó célkitűzések, és ez mennyire tulajdonítható a MAHOP keretében biztosított támogatásoknak? 2. Hogyan aránylanak a fenti intézkedések energiahatékony, víztakarékos és a vízminőség javítására irányuló komponens tartalmú projektjeinek száma az illet nem tartalmazó projektek számához? 3. Milyen arányú a forráslekötés és kifizetés a fenti intézkedések fókuszterülethez tartozó komponens tartalmú projektjeiben? 4. Hogyan aránylik ez a fókuszterülethez nem tartozó komponens tartalmú projektek forráslekötéséhez és kifizetéséhez? 5. Mennyi a fókuszterülethez tartozó új haltermelő kapacitás létesítésére szolgáló beruházás (projektszám és támogatási összeg)?

	<p>6. Mennyi a meglévő haltermelő kapacitás fókuszterülethez tartozó célból történő felújítását szolgáló beruházás (projektszám és támogatási összeg)?</p> <p>7. Milyen mértékű az első kérdésben írt komponens tartalmazó projektek hozzájárulása a releváns intézkedésekhez kapcsolódó indikátorok változásához?</p> <p>8. A fókuszterülethez kapcsolódó komponens tartalmazó projektek milyen mértékben járultak hozzá az akvakultúras termelés növekedéséhez?</p> <p>9. Mennyire van összhangban az eredményindikátorok teljesülése a Nemzeti Akvakultúra Stratégia (a továbbiakban: NAS) félidős és célidőszaki monitoring mutatóival és stratégiai mutatószámaival? Szükség van-e a stratégia felülvizsgálatára?</p> <p>10. Megfelelően elősegítik-e az alkalmazott eljárások és intézkedések a MAHOP 2.1, 2.2, 2.3. 2.4. és 5.3.3. intézkedéseiben megfogalmazott fókuszterülethez kapcsolódó célkitűzések elérését?</p> <p>11. Vannak-e a fókuszterülethez kapcsolódó komponens tartalmazó intézkedések végrehajtását és hatékonyságát negatívan befolyásoló tényezők?</p> <p>12. Hogyan segíti elő a támogatások elosztására kialakított rendszer a MAHOP energiahatékonysággal és környezetkímélő vízhasználattal kapcsolatos céljainak elérését?</p> <p>13. Milyen lehetőségek vannak a forrásabszorpció javítására?</p> <p>14. Szükség van-e a keretösszegek átcsoportosítására, és ha igen, miért?</p>
<p>Értékelési módszerek</p>	<p>1. Célzott vizsgálatok a támogatottak körében</p> <ul style="list-style-type: none"> • a támogatott projektekre kapott forrás felhasználásának hatékonysági vizsgálata; • a kedvezményezettek által vállalt eredményindikátorok elemzése; • a támogatott projektek földrajzi eloszlásának vizsgálata. <p>2. Esettanulmány készítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • egy best practice bemutatása, hogy a MAHOP támogatás segítségével hogyan került megvalósításra egy példaértékű energiahatékony, környezetkímélő beruházás. <p>3. Monitoring adatok elemzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kedvezményezettek által a kötelező adatszolgáltatás keretében megküldött adatok értékelése. <p>A fenti adatelemzések során az alábbi módszerek kombinációját kell alkalmazni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minőségi vizsgálatok: fókuszcsoportok, szakértői panelek, mélyinterjúk az IH-val, a támogatási intézményrendszer intézményeivel, a Monitoring Bizottság tagjaival, a kedvezményezettekkel stb.;

	<ul style="list-style-type: none"> • mennyiségi vizsgálatok: primer adatok gyűjtése kérdőívek segítségével az érdekelt partnerektől (kedvezményezettek és potenciális kedvezményezettek), monitoring adatok elemzése; • szekunder információ (beszámolók, publikációk, internetes források, sajtó) gyűjtése és elemzése; • költség-haszon elemzések a támogatásfelhasználás gazdaságosságának és hatékonyságának vizsgálatára.
Adatforrások	<ul style="list-style-type: none"> • Az IH-tól, a Monitoring Bizottságtól és a támogatási intézményrendszer más szereplőitől gyűjtött információ a KFI-komponenst tartalmazó projektek végrehajtására vonatkozóan, beleértve az éves végrehajtási jelentésekben és más releváns dokumentumokban foglalt információkat. • A kedvezményezettek által benyújtott projektbeszámolókból foglalt információk. • Az Európa 2020 stratégia K+F célkitűzésének teljesülését értékelő dokumentumok (EUROSTAT-adatok, országjelentések stb.). • A minőségi és mennyiségi vizsgálatok során kapott primer adatok.
Értékelés időbeli keretei	<ul style="list-style-type: none"> • 2018. 03. 31-ig – 2017. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2019. 03. 31-ig – 2018. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2020. 03. 31-ig – 2019. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2021. 03. 31-ig – 2020. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2022. 03. 31-ig – 2021. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2023. 03. 31-ig – 2022. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • legkésőbb 2023. november 30-ig – összegző dokumentumhoz
Értékelés időtartama	három hónap
Kezdet dátuma	2018. január 1.

2. A környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúra, valamint a környezet állapotának és a természetes élőhelyek javításának a támogatása.

Az értékelési feladat indoklása:

Az 1303/2013/EU rendelet 8. cikkével összhangban a MAHOP is figyelembe veszi a fenntartható fejlődés elvét, valamint a környezet minőségének megóvása, védelme és állapotának javítása céljait. MAHOP egyedi célkitűzés a természetes vizek (nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek) rehabilitációja, valamint a magas szintű környezetvédelmet biztosító akvakultúra előmozdítása.

Az értékelés kapcsolódása más OP-k tevékenységéhez:

A KEHOP által lefedett valamennyi fejlesztési terület és beavatkozási irány aspektusai (pl. fenntartható környezet biztosítása) a MAHOP előkészítése során is figyelembe vételre kerültek. A KEHOP segítségével a felszíni vizek tekintetében az édesvizek lehetőség szerinti természetes visszatartását biztosító új vízi létesítmények épülnek (sík- és dombvidéki tározóépítés), illetve a meglévő vizek és vízi létesítmények rekonstrukciója révén javul azok állapota. Fenti KEHOP intézkedések a vízgazdálkodás fejlesztése mellett a MAHOP tárgyi értékelési fókuszterületéhez kapcsolódó szinergiákat is erősíti, mivel extenzív, környezetkímélő termelő tőegységeket létesíthetnek, valamint természetes vízi élőhelyeket fejleszthetnek. A KEHOP-ban a vizek okozta kártételekkel szembeni ellenálló-képesség javítása érdekében a természetes árvízvédelmi megközelítést célzó kiegészítő intézkedések (pl.: mellékágak és hullámtéri holtmedrek élőhelyeinek vízpótlása) végrehajtását szintén a MAHOP természetes vizek rehabilitációjára irányuló egyedi célkitűzéseit erősíti. Mindkét OP élőhelyvédelmet és -helyreállítást célzó intézkedései a biológiai sokféleség megőrzését, az ökoszisztéma-szolgáltatások fejlesztését célozzák, erre jó példa a KEHOP-ban a természetvédelmi kezelők által végrehajtott egyszeri, nem fenntartási jellegű zöld infrastruktúra fejlesztések, amelyek célja a jó természetvédelmi helyzet eléréséhez, fenntartásához szükséges feltételek megteremtése, illetve a MAHOP-ban a halgazdálkodásra jogosultak természetvédelmi célokhoz illeszkedő gazdálkodásának támogatása, védett és Natura 2000 területeken üzemelő halgazdálkodási hasznosítású természetvédelmi fejlesztései (vízi és vizes élőhelyek rekonstrukciója). A két intézkedés hatására a hazai NATURA 2000 hálózat ökológiai koherenciája javul.

VP agrárkörnyezet-gazdálkodási támogatás olyan önkéntes alapon működő kifizetési rendszer, amelyben a programban résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében a gazdálkodásuk során többlet tevékenységek elvégzését vállalják. A támogatás feltétele a vállalt tevékenységek és kötelezettségek betartása a program ideje alatt. MAHOP kapcsolódás: Olyan extenzív akvakultúra-formák támogatása, amelyek magukban foglalják a környezet és a biológiai sokféleség megőrzését és javítását, valamint a tájképnek és az akvakultúra-övezetek hagyományos tulajdonságainak a megővését.

Tervezett értékelési módszerek:

1. A támogatási intézményrendszeri adatok értékelése.
2. Célzott vizsgálatok a támogatottak körében.
3. Monitoring adatelemzés.

Kapcsolódó intézkedések:

- *1.2. intézkedés:* Nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek rehabilitációja, beleértve az ivási helyek fejlesztését és a vándorló halfajok vándorlási útvonalainak biztosítását.
- *2.4. intézkedés:* Az akvakultúrába történő környezetvédelmi célú beruházások.
- *2.5. intézkedés:* A környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúra fejlesztésének előmozdítása.

Szakmai háttér:

A magyarországi halastavak növelik a szárazzá váló Kárpát-medencében a vízi és vizes élőhelyek kiterjedését. Ez a jelentős méretű terület igen fontos szerepet kap mind vízgazdálkodási, mind természetvédelmi szempontból. A tógazdaságok, mint vízi és vizes élőhelyek területén fellelhető gazdag növényflóra, és az ott élő, szaporodó, táplálkozó, vagy vonuláskor megpihenő állatfajok, egyedülálló természeti értéket jelentenek Magyarországnak és Európának, mely változatos élővilág fenntartása mindenképpen ösztársadalmi érdek.

A halastavak által létrehozott vizes élőhelyek számos növény és állatfajnak nyújtanak élő, táplálkozó és szaporodóhelyet, aminek következtében a tógazdaságok biodiverzitása igen nagy. Ezen értékek fennmaradásához nagymértékben hozzájárul, hogy a tógazdasági haltermelés környezetterhelése rendkívül alacsony, emellett a gazdálkodás évszázados szakmai tapasztalatokra alapozottan folyik.

Erőssége az ágazatnak, hogy az extenzív körülmények között folytatott haltermelés magas szintű élelmiszerbiztonságot garantál a fogyasztók számára. Több tógazdaság teljesen biotermelést folytat.

A halastavak és halastórendszerek a tavaszi vízfelesleg idején betárazzák a vizet, amelyet aztán a nyári aszályos időszak során haltermelésre használnak. Ezáltal – termelési funkciójukon túl és a biodiverzitás fenntartása mellett – hozzájárulnak a vízgazdálkodás javításához, az árvíz-, belvíz- és aszálykárok mérsékléséhez, a talajvízszint szabályozásához és a klíma temperálásához. Ez a hatás a jövőben várhatóan még inkább fel fog értékelődni, mivel az előrejelzések alapján a klímaváltozás hatására Magyarországon tovább fog csökkenni a vegetációs időszak csapadékösszege. A halastavak ökoszisztéma-szolgáltatásainak támogatására, illetve az ezekkel összefüggő többletköltségek és kieső termelés kompenzálására a MAHOP „Környezetvédelmi szolgáltatásokat nyújtó akvakultúra” intézkedése keretében különítettek el forrást.

Az akvakultúra a környezettudatos gazdálkodás erősítésével, a környezetkímélő-környezetbarát haltermelési módszerek alkalmazásán keresztül hozzájárul a természeti értékek fennmaradásához, a környezeti állapot javulásához. Ezért ezen módszerek fokozottabb ösztönzése a jövőre nézve továbbra is feladat.

A MAHOP figyelembe veszi a környezetvédelmi követelményeket. A pályázati feltételek (különösen az innovációs és beruházási projektek esetében) előírják környezetvédelmi jogi előírások betartását. A jogszabály által előírt esetekben a projekt környezeti hatásvizsgálat elvégzéséhez köthető. A pályázatok elbírálása során különös figyelmet fordítanak arra, hogy a támogatott tevékenységek ne mondjanak ellent a hatályos környezetvédelmi jogszabályoknak. Csak azok a pályázatok támogathatók, amelyek környezetvédelmi szempontból legalábbis semlegesek, negatív környezeti hatás esetén a pályázat nem támogatható. A MAHOP pályázati felhívásaiban meg vannak határozva a betartandó környezeti előírások.

NATURA 2000 területekkel kapcsolatos támogatásokat elsődlegesen a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) és a Vidékfejlesztési Program (VP) biztosít. A MAHOP a NATURA 2000 területek speciális szükségleteit közvetlenül nem támogatja. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy számos magyarországi tógazdaság NATURA 2000 területen helyezkedik el, és jelentős szerepet játszik ezek biodiverzitásának fenntartásában. Az ilyen halastavakra az illetékes természetvédelmi hatóság más tógazdaságoktól eltérő, speciális gazdálkodási előírásokat állapíthat meg. Az ezzel kapcsolatos többletköltség és hozamcsökkenés, valamint a NATURA 2000 területekkel összeegyeztethető technológiák, módszerek bevezetése támogatható ETHA forrásból a "Környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúra" intézkedés keretében.

Az EU 6. tematikus célterületéhez, a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdításához kapcsolódik.

Az értékelés módszertana:

<p>Értékelés fókuszterülete</p>	<p><i>A környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúra, valamint a környezet állapotának és a természetes élőhelyek javításának a támogatása.</i></p>
<p>Értékelési fókuszterület indoklása</p>	<p>A Kormány a Partnerségi Megállapodásban célul tűzte ki a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítását, illetve a halászati, halgazdálkodási ágazat helyzetének javítását, a természetes állományok visszaállítását, a természetes élőhelyek rehabilitációját és az integrált ártérkezelés kialakítását.</p> <p>A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása érdekében az alábbi tevékenységek megvalósítására igényelhető részleges kompenzációs támogatás az akvakultúra termelők részére: hagyományos technikákon alapuló extenzív tógazdasági haltermelés, többek között a természet és a biológiai sokféleség megőrzésének és javításának, valamint a tájképi elemek megóvásáért nyújtott szolgáltatásának támogatása.</p> <p>A termelési folyamat energetikai hatékonyságának javítása, valamint a vízhasználatra és vízminőségre gyakorolt negatív hatás jelentős csökkentése.</p> <p>A vízi és vizes élőhelyek fokozott megőrzése és fejlesztése, élő-, táplálkozó- és költőhely biztosítása, a környezeti terhelés csökkentése, az édesvízkincs megőrzése, természeti erőforrást megújító extenzív tógazdálkodási technológia alkalmazásával. Ezen túlmenően a halastavi ökoszisztémához kötődő, természetvédelmi szempontból jelentős madárfajok élőhelyének kiemelt védelme.</p> <p>A környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúra fejlesztésének előmozdítása.</p> <p>Értékelés típusai: végrehajtási, eredményességi és hatásértékelés</p>
<p>Az értékelés során megválaszolendő főbb kérdések</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Milyen mértékben teljesültek a MAHOP 1.2., 2.4. és 2.5. intézkedéseiben megfogalmazott, adott értékelési fókuszterülethez kapcsolódó célkitűzések, és ez mennyire tulajdonítható a MAHOP keretében biztosított támogatásoknak? 2. Hogyan járul hozzá a MAHOP környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító akvakultúra, valamint a környezet állapotának és a természetes élőhelyek javításának célja a Partnerségi Megállapodásban, a 4. Nemzeti Környezetvédelmi Programban (2015-2020), a horgászati célú Nemzeti Halgazdálkodási és Horgászati Stratégia és az Országos Horgászati Hálózati Programban meghatározott célok teljesüléséhez. 3. Hogyan aránylanak a fenti intézkedések környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító, illetve a környezet állapotának és a természetes élőhelyek javítására irányuló komponenset tartalmazó projektjeinek száma az illet nem tartalmazó projektek számához? 4. Milyen arányú a forráslekötés és kifizetés a fenti intézkedések fókuszterülethez tartozó komponenset tartalmazó projektjeiben?

	<p>5. Hogyan aránylik ez a fókuszterülethez nem tartozó komponens tartalmozó projektek forráslekötéséhez és kifizetéséhez?</p> <p>6. Mennyi a fókuszterülethez tartozó biogazdálkodásra áttért, illetve környezetvédelmi szolgáltatásokat nyújtó gazdaság (projektszám, tóterület változása, és támogatási összeg)?</p> <p>7. Mennyi a fókuszterülethez tartozó természetvédelmi intézkedéseket, az akvakultúra környezeti hatásainak csökkentését, illetve a halászati tevékenységnek a fajok védelméhez való adaptálását szolgáló beruházás (projektszám és támogatási összeg)?</p> <p>8. A fókuszterülethez kapcsolódó komponens tartalmozó projektek milyen mértékben járultak hozzá az akvakultúras termelés növekedéséhez, illetve a természetes vízi öshonos halállományok erősödéséhez?</p> <p>9. Mennyire van összhangban a vízi környezet biológiai sokféleségének védelme és helyreállítása, valamint az akvakultúrával összefüggő ökoszisztémák javításához kapcsolható eredményindikátorok teljesülése a NAS félidős és célidőszi monitoring mutatóival és stratégiai mutatószámaival? Szükség van-e a stratégia felülvizsgálatára?</p> <p>10. Megfelelően elősegítik-e az alkalmazott eljárások és intézkedések a MAHOP 1.2., 2.4. és 2.5. intézkedéseiben megfogalmazott értékelési fókuszterülethez kapcsolódó célkitűzések elérését?</p> <p>11. Vannak-e a fókuszterülethez kapcsolódó komponens tartalmozó intézkedések végrehajtását és hatékonyságát negatívan befolyásoló tényezők?</p> <p>12. Milyen lehetőségek vannak a forrásabszorpció javítására?</p> <p>13. Mennyire gazdaságos, hatékony és szabályos a támogatások felhasználása?</p> <p>14. Szükség van-e a keretösszegek átcsoportosítására, és ha igen, miért?</p> <p>15. Van-e egymást erősítő hatás az egyes intézkedések között, illetve a MAHOP és más operatív programok intézkedési között a környezetvédelmi célok elérésében?</p>
<p>Értékelési módszerek</p>	<p>1. Célzott vizsgálatok a támogatottak körében:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a támogatott projektekre kapott forrás felhasználásának hatékonysági vizsgálata; • a kedvezményezettek által vállalt eredményindikátorok elemzése; • a támogatott projektek földrajzi eloszlásának vizsgálata. <p>2. Monitoring adatok elemzése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kedvezményezettek által a kötelező adatszolgáltatás keretében megküldött adatok értékelése. <p>A fenti adatelemzések során az alábbi módszerek kombinációját kell alkalmazni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minőségi vizsgálatok: fókuszcsoporthoz, szakértői panelek, mélyinterjúk az IH-val, a támogatási intézményrendszer intézményeivel, a Monitoring Bizottság tagjaival, a kedvezményezettekkel stb.;

	<ul style="list-style-type: none"> • mennyiségi vizsgálatok: primer adatok gyűjtése kérdőívek segítségével az érdekelt partnerektől (kedvezményezettek és potenciális kedvezményezettek), monitoring adatok elemzése; • szekunder információ (beszámolók, publikációk, internetes források, sajtó) gyűjtése és elemzése; • költség-haszon elemzések a támogatásfelhasználás gazdaságosságának és hatékonyságának vizsgálatára.
Adatforrások	<ul style="list-style-type: none"> • Az IH-tól, a Monitoring Bizottságtól és a támogatási intézményrendszer más szereplőitől gyűjtött információ a környezetvédelmi szolgáltatásokat biztosító, illetve a környezet állapotának és a természetes élőhelyek javítására irányuló komponenset tartalmazó projektek végrehajtására vonatkozóan, beleértve az éves végrehajtási jelentésekben és más releváns dokumentumokban foglalt információkat. • A kedvezményezettek által benyújtott projektbeszámolókból foglalt információk. • A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztosítási Hivatal által üzemeltetett Országos Halgazdálkodási Adattár adatai a természetes vizek vonatkozásában (1.2. intézkedés). • A minőségi és mennyiségi vizsgálatok során kapott primer és szekunder adatok.
Értékelés időbeli keretei	<ul style="list-style-type: none"> • 2018. 03. 31-ig – 2017. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2019. 03. 31-ig – 2018. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2020. 03. 31-ig – 2019. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2021. 03. 31-ig – 2020. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2022. 03. 31-ig – 2021. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2023. 03. 31-ig – 2022. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • legkésőbb 2023. november 30-ig – összegző dokumentumhoz
Értékelés időtartama	három hónap
Kezdet dátuma	2018. január 1.

3. A halfogyasztási szokások változása, a fogyasztói magatartás változása, a fogyasztói igényekhez való alkalmazkodás, termékfejlesztés.

Az értékelési feladat indokoltsága:

Uniósi prioritás a piaci értékesítés és a feldolgozás támogatása. Egyedi célkitűzés a halászati és akvakultúra termékek piacszervezésének javítása és a halmarketing támogatása.

Tervezett értékelési módszerek:

1. a támogatási intézményrendszeri adatok értékelése
2. célzott vizsgálatok a támogatottak körében
3. interjúk készítése
4. statisztikai adatok elemzése

Szakmai háttér:

Jelenleg Magyarországon a halgazdálkodási ágazatban nincs egy minden gazdasági szereplő által elfogadott és egységesen értelmezett minőségpolitika. Emiatt rendkívül heterogén technológiai megoldásokkal nagyon sokféle minőségű halat állítanak elő. Emiatt nem beszélhetünk egységesen jó, standardizált „minőségi hazai halról”, amely probléma leginkább a ponty, mint a hazai akvakultúra-ágazat „kenyérhala” esetében merül fel. A fogyasztói bizalom javításának és a halfogyasztás növelésének elengedhetetlen feltétele a haltermékek általános minőségi szintjének javítása és standardizálása.

Halfogyasztásunk jellemzője a keresztény ünnepekhez (karácsony, húsvét) kötődő pontydominancia és a tengeri termékek közel ötven százalékos aránya. Szakértői becslések alapján karácsonykor a megtermelt étkezési pontymennyiség mintegy 35-37 százaléka kerül értékesítésre. A szakértői becslések az arány csökkenését jelzik, azonban ez nem azt jelenti, hogy kevesebb hal fogyna karácsonykor, hanem inkább azt, hogy a kitartó halfogyasztást növelő akcióknak is köszönhetően évközben is egyre több halat eszünk. Azt elmondhatjuk, hogy az ünnepek előtt halhiány nem szokott lenni, az igényelt halmennyiség és ezen belül a ponty mint „kenyérhal”, mind mennyiségileg, mind minőségileg rendelkezésre állt. Halfogyasztásunk ösztönzése kétirányú. Egyrészt a Halászati Operatív Program (2007-2013) és a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (2014-2020) társfinanszírozott támogatásait is felhasználva ösztönöztük és ösztönözzük a gyakoribb halfogyasztást és a rendelkezésre álló édesvízi halválaszték szélesebb körű felhasználását. Másrészt a termelésnöveléssel és a magasabb szintű feldolgozással és termékfejlesztéssel igyekszünk csökkenteni az import termékek arányát. Itt emelnék ki a „Kapj rá!” kampányt, amely már mindkét támogatási ciklusban egy szervezett és felépített stratégia mentén végzi tevékenységét – azaz a halfogyasztásra ösztönző kampányt.

Tisztában vagyunk a tengeri haltermékek fontos szerepével és azzal is, hogy a halfogyasztás növelése az elsődleges cél a magyarországi lakosság szempontjából. Ezért a hosszú távú stratégiánk egyik fontos eleme a hazai termelésű halaink és az import egészséges arányának megtartása. Itt jegyezzük meg, hogy Magyarország édesvízi halból gyakorlatilag önellátó.

A halfogyasztást is befolyásoló tényezők közül kiemelnék azt a tényt, hogy az egyre csökkenő tengeri fogások és egyre inkább veszélybe kerülő tengeri halpopulációk ellenére a hal iránti kereslet egyre inkább növekszik. Ezt a növekvő keresletet csak a dinamikusan növekvő világszintű akvakultúra képes kielégíteni.

A haltermékek fogyasztói árainál a drágaság-olcsóság elemzésénél figyelembe kell venni a halfajok közötti kulináris értékbeli különbséget és a kereskedelmi lánc hosszát. Az első esetben a tengeri halakra jó példa a hekk és a lazac, az édesvíziek esetében a keszeg és a süllő. A második

esetben a rövid láncra példa a termelő által közvetlenül a halastó partján eladott hal, a hosszúra az étteremben felszolgált halból készített fogás. Árfelhajtó tényező az import esetében a nem EU tagállamok esetében a behozatali vámok és általában a tárolási költségek. A magasabb feldolgozottsági szintű konyhakész termékek előállítását a halfeldolgozók végzik, amelyeket fel kell építeni, a gépsorokat be kell szerezni és szervizelni, de a fizikai és irányítási munkát végző emberek bére és bért terhelő járuléka is befolyásolja, növelik a hal árát.

Az árak alakulásában döntő jelentőségű az önköltség. A halastavakat, az intenzív üzemi rendszereket és a hozzájuk tartozó infrastruktúrát meg kell építeni, és jó műszaki állapotban fenn kell tartani. Itt is számolni kell a fenntartási és amortizációs költségekkel, amik szintén a hal árát növelik. A halastavakban termelt halak önköltségének legjelentősebb részét a felnevelésükre fordított takarmány ára teszi ki. Az állattenyésztési ágazatokat tekintve, a gazdasági állatok közül a halak – lévén változó testhőmérsékletűek – érik el leglassabban az ún. piaci súlyt. Például a mennyiségileg legfontosabb halunk, a ponty, három év alatt nő meg piaci méretűre, de az intenzív rendszerekben nevelt halak esetében is kb. másfél év ez az idő. A halgazdaságokban is emberek végzik a munka nagy részét - a munkaerőnek is jelentős költségvonzata van. A halat nevelő közegnek, a víznek is ára van, bár a termelők igyekeznek minél víztakarékosabban termelni. Itt kell megemlíteni az energia- és gépköltségeket is, mert a takarmányt és a halakat telepen belül is kell szállítani.

A hal fogyasztói árának fontos összetevője az áfa. A fogyasztó, mint végfelhasználó nem rendelkezik áfa-visszaigénylési joggal. Emiatt a vásárlói döntést nagyban befolyásolja a magas áfatartalom miatti magas ár a helyettesítő termékekhez képest. Szerencsére 2018-ban a hal áfatartalma is valószínűsíthetően lecsökken 27 százalékról 5 százalékra. Ugyanakkor fel kell hívni a figyelmet arra, hogy bár az áfacsökkenés némileg csökkenti a más hústermékekkel szembeni versenyhátrányt, teljesen nem fogja azt megszüntetni, mivel a közvetlen fogyasztásra kerülő hústermékek egymással is versenyeznek. Szembe kell néznünk azzal, hogy a hal a jelenlegi magyar termelési technológia és piaci helyzet mellett aránylag drága termék, amely nehezen állja a konkurenciát más hústermékekkel, különösen, amíg a magyar lakosság vásárlási döntéseiben az ár a meghatározó szempont. Ezen a helyzeten persze lehet és kell is változtatni, de ez komplex intézkedéseket igényel, amelyekben egyaránt fontos az önköltséget csökkentő innovatív technológiai megoldások elterjesztése, a jó minőségű konyhakész termékeket előállító feldolgozóüzemek támogatása, a minőségi termékeket megkülönböztető és a vásárlói bizalmat növelő tanúsítási és nyomonkövetési rendszerek kialakítása, valamint a konzervatív hazai halfogyasztási szokások megváltoztatását célzó marketing intézkedések bevezetése. Ebben a tekintetben megint csak nagy szerepe lehet a MAHOP-nak.

Az értékelés módszertana:

Értékelés fókuszterülete	A halfogyasztási szokások változása, a fogyasztói magatartás változása, a fogyasztói igényekhez való alkalmazkodás, termékfejlesztés.
Értékelési fókuszterület indoklása	<p>Uniós prioritás a piaci értékesítés és a feldolgozás támogatása. Egyedi célkitűzés a halászati és akvakultúra termékek piac-szervezésének javítása és a halmarketing támogatása. Ezzel összhangban a MAHOP támogatja a piaci értékesítési feltételek javítását – köztük a termelői és szakmaközi szervezetek létrehozását, az új piacok felkutatását és a forgalomba hozatali feltételek javítását, a minőség javítását és a hozzáadott érték emelését, valamint a halfogyasztás növelését szolgáló piaci marketing és promóciós kampányokat –, illetve az energiatakarékos, környezetbarát, az élelmiszerbiztonsági követelményeknek maradéktalanul megfelelő halfeldolgozás fejlesztését, az új vagy továbbfejlesztett termékekhez, új vagy továbbfejlesztett feldolgozási eljárásokhoz, illetve új vagy továbbfejlesztett gazdálkodási és szervezési rendszerekhez vezető tevékenységeket, valamint a konyhakész, szállkamentes, nagy hozzáadott értékű feldolgozott haltermékek előállítását.</p> <p>Értékelés típusai: végrehajtási, eredményességi és hatásértékelés</p>
Az értékelés során megválaszolandó főbb kérdések	<ol style="list-style-type: none"> 1. Milyen mértékben teljesültek a MAHOP 1.2., 2.1, 2.2., 2.4. és 5.3.1. és 5.3.2. intézkedéseiben megfogalmazott halfogyasztás-növelési célkitűzések, és ez mennyire tulajdonítható a MAHOP keretében biztosított támogatásoknak? 2. Hogyan aránylik a fenti intézkedések a halfogyasztás növelését is célzó projektjeinek száma az ilyen komponenst nem tartalmazó projektek számához? 3. Hogyan változott az összes és az intenzív akvakultúra-termelés mennyisége és értéke, valamint a belföldi származású feldolgozott haltermékek mennyisége az értékelési időszakokban? 4. Milyen mértékű a halfogyasztást befolyásoló komponenst tartalmazó projektek hozzájárulása ezen indikátorok változásához? 5. Mennyire van összhangban a halfogyasztás eredményindikátorának teljesülése a NAS félidős és célidőszaki monitoring mutatóival és stratégiai mutatószámaival? Szükség van-e a stratégia felülvizsgálatára? 6. Milyen arányú a forráslekötés és -kifizetés a fenti intézkedések halfogyasztást befolyásoló komponenst tartalmazó projektjeiben?
Értékelési módszerek	<ol style="list-style-type: none"> 1. A támogatási intézményrendszerben a tárgyban keletkezett elemzések, dokumentumok összegyűjtése, a támogatottak pályázatainak elemzése (amennyiben a fejlesztés, vagy a projekt értelmezhető a fókuszterületre). 2. A “Kapj rá!” program keretében adatgyűjtés a támogatottak körében 3. A “Kapj rá!” program keretében interjúk készítése random módon kiválasztott adatszolgáltatókkal. Az adatok elemzése és összehasonlítása a támogatottakkal készített interjúkkal.

	4. A lehalászás jelentések és az export-import adatok elemzése, a halfajok, illetve halfajcsoportok aránya a termelésben, valamint az export-import összetétel változásának összefüggése a halfogyasztás alakulásával.
Adatforrások	1. A támogatási intézményrendszerben a tárgyban keletkezett elemzések, dokumentumok, a támogatottak pályázatai. 2. A “Kapj rá!” program keretében adatgyűjtés a támogatottak körében. 3. A “Kapj rá!” program keretében interjúk készítése random módon kiválasztott adatszolgáltatókkal. 4. A lehalászás jelentések és az export-import statisztikai adatok.
Értékelés időbeli keretei	<ul style="list-style-type: none"> • 2018. 03. 31-ig – 2017. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2019. 03. 31-ig – 2018. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2020. 03. 31-ig – 2019. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2021. 03. 31-ig – 2020. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2022. 03. 31-ig – 2021. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2023. 03. 31-ig – 2022. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • legkésőbb 2023. november 30-ig – összegző dokumentumhoz
Értékelés időtartama	három hónap
Kezdet dátuma	2018. január 1.

4. Kutatás, fejlesztés, technológiai innováció

Az értékelési feladat indokoltsága:

Az Európa 2020 stratégia K+F célkitűzésével összhangban uniós prioritás a környezeti szempontból fenntartható, erőforrás-hatékony, innovatív, versenyképes és tudásalapú akvakultúra támogatása, valamint a halászati és akvakultúra-termékek feldolgozására irányuló beruházások támogatása. Ezzel összhangban a MAHOP támogatja az innovatív módszereket és technológiákat – a halgazdálkodási ágazat szereplőinek versenyképességét szolgáló termék- és folyamatinnovációkat, amelyek a halnevelés és a hallal való bánás új módszereinek alkalmazásán, új vagy lényegesen javított termékek, új, jó piaci potenciállal rendelkező tenyésztett halfajok, új vagy tökéletesített irányítási és szervezési rendszerek bevezetésén keresztül történnek.

Tervezett értékelési módszerek:

1. a támogatási intézményrendszeri adatok értékelése
2. célzott vizsgálatok a támogatottak körében
3. esettanulmány készítése
4. monitoring adatok elemzése

Kapcsolódó intézkedések:

- *1.2. intézkedés:* Nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek rehabilitációja, beleértve az ívási helyek fejlesztését és a vándorló halfajok vándorlási útvonalainak biztosítását.
- *2.1. intézkedés:* Az akvakultúra terén történő innováció ösztönzése.
- *2.2. intézkedés:* Az akvakultúrába történő termelési célú beruházások támogatása.
- *2.4. intézkedés:* Az akvakultúrába történő környezetvédelmi célú beruházások.
- *5.3.3. intézkedés:* A halászati és akvakultúra-termékek feldolgozására irányuló beruházások támogatása.

Szakmai háttér:

A kutatás-fejlesztést és a technológiai innovációt elsősorban a MAHOP 2.1. intézkedése támogatja, de a fókuszterület végrehajtásának értékelése nem szűkíthető le egyedül ennek az intézkedésnek a vizsgálatára. Az innovatív technológiai megoldások fejlesztése és elterjesztése kulcsfontosságú mind az akvakultúrák termelés, mind a halfeldolgozás fejlesztésében, innováció nélkül nem érhető el sem a hazai haltermelők versenyképessége, sem a halfogyasztás érdemi növekedése. Köztudott, hogy (a pozitív példák ellenére) a hazai halas ágazat innovációs készsége meglehetősen alacsony. Emiatt a MAHOP előkészítése során stratégiai prioritás volt az innovációs komponens erősítése, az innovatív pályázatok kiemelt támogatása. Így a fejlesztések innovatív jellege erős elvárás a MAHOP 2.2., 2.4. és 5.3.3. intézkedései keretében támogatott projekteknél, de csekélyebb mértékben az 1.2. intézkedés projektjeinél is, ezért az értékelés során ezekenél az intézkedéseknél is vizsgálni kell a MAHOP KFI-célkitűzéseinek megvalósulását és az EU 1. tematikus cél (A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése) teljesüléséhez való hozzájárulást. Az értékelésnél ki kell térni a Partnerségi Megállapodásban, a Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiában és a Nemzeti Reform Programban meghatározott KFI-célok teljesüléséhez való hozzájárulásra is, valamint vizsgálni kell a többi operatív programmal (kiemelten a GINOP-pal és a VP-vel) való szinergiákat is.

Az értékelés elvégzésénél kiemelten kell törekedni a monitoring mutatók és az eredmény- és outputindikátorok teljesülésének eredményorientált vizsgálatára. Az értékelések során fontos szempont a reprezentativitás, vagyis az értékelésnek átfogó képet kell nyújtani a halgazdálkodási ágazat fejlődéséről, és a támogatások hozzájárulásáról ehhez a fejlődéshez. Ennek érdekében az értékelésnek vállalati mérettől és tevékenységtípustól függetlenül ki kell terjednie a MAHOP által támogatott minden kedvezményezettre.

Az értékelés módszertana:

Értékelés fókuszterülete	Kutatás, fejlesztés, technológiai innováció
Értékelési fókuszterület indoklása	<p>Uniós prioritás a környezeti szempontból fenntartható, erőforrás-hatékony, innovatív, versenyképes és tudásalapú akvakultúra támogatása, valamint a halászati és akvakultúra-termékek feldolgozására irányuló beruházások támogatása. Ezzel összhangban a MAHOP támogatja az innovatív módszereket és technológiákat – a halgazdálkodási ágazat szereplőinek versenyképességét szolgáló termék- és folyamatinnovációkat, amelyek a halnevelés és a hallal való bánás új módszereinek alkalmazásán, új vagy lényegesen javított termékek, új, jó piaci potenciállal rendelkező tenyésztett halfajok, új vagy tökéletesített irányítási és szervezési rendszerek bevezetésén keresztül történnek. A fókuszerület a GINOP és a VP KFI támogatására irányuló intézkedéseivel szinergiában járul hozzá az EU “Kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése” tematikus céljának és a “Gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása” nemzeti fejlesztési prioritás teljesüléséhez. Míg a MAHOP közvetlenül az halászathoz és akvakultúrához kapcsolódó innovatív módszereket és technológiákat támogat – a halgazdálkodási ágazat szereplőinek versenyképességét szolgáló termék- és folyamatinnovációkat, ami a halnevelés és hallal való bánás új módszereinek alkalmazásán, új vagy lényegesen javított termékek, új, jó piaci potenciállal rendelkező tenyésztett halfajok, új vagy tökéletesített irányítási és szervezési rendszerek bevezetésén keresztül történik, a GINOP és a VP kapcsolódó támogatási jogcímeiből lehetőség van a haltermeléshez közvetetten kapcsolódó innovatív beruházások támogatására. A GINOP-ból a „tudásáramlás erősítése és a tudásfelhasználás segítése” specifikus célon keresztül lehet további forrásokat hozzárendelni az együttműködésben végzett olyan KFI projektekhez, amelyekben a halgazdálkodás mellett szerepelnek egyéb, a MAHOP-ból nem támogatható témakörök is. Hasonlóképpen kapcsolódik a MAHOP-hoz a VP „beruházás tárgyi eszközökre, innovatív tartalmú beruházások” intézkedése is, ami indokoltá teszi a több operatív program támogatásait igénybe vevő kedvezményezettek esetében az operatív programok közötti szinergiák vizsgálatát is.</p> <p>Értékelés típusai: végrehajtási, eredményességi és hatásértékelés</p>
Az értékelés során megválaszolandó főbb kérdések	<ol style="list-style-type: none"> 1. Milyen mértékben teljesültek a MAHOP 1.2., 2.1, 2.2., 2.4. és 5.3.3. intézkedéseiben megfogalmazott KFI-hez kapcsolódó célkitűzések, és ez mennyire tulajdonítható a MAHOP keretében biztosított támogatásoknak? 2. Hogyan járul hozzá a MAHOP KFI-céljainak teljesülése a Partnerségi Megállapodásban, a Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiában és a Nemzeti Reform Programban meghatározott KFI-célok teljesüléséhez?

	<p>3. Hogyan aránylik a fenti intézkedések KFI-komponenst tartalmazó projektjeinek száma a KFI-komponenst nem tartalmazó projektek számához?</p> <p>4. Hogyan változott az összes és az intenzív akvakultúra-termelés mennyisége és értéke, valamint a belföldi származású feldolgozott haltermékek mennyisége? Milyen mértékű a KFI-komponenst tartalmazó projektek hozzájárulása ezen indikátorok változásához?</p> <p>5. Mennyire van összhangban a KFI-hez kapcsolható eredményindikátorok teljesülése a NAS félidős és célidőszaki monitoring mutatóival és stratégiai mutatószámaival? Szükség van-e a stratégia felülvizsgálatára?</p> <p>6. Milyen arányú a forráslekötés és -kifizetés a fenti intézkedések KFI-komponenst tartalmazó projektjeiben? Hogyan aránylik ez a KFI-komponenst nem tartalmazó projektek forráslekötéséhez és -kifizetéséhez?</p> <p>7. Milyen lehetőségek vannak a forrásabszorpció javítására?</p> <p>8. Mennyire gazdaságos, hatékony és szabályos a támogatások felhasználása?</p> <p>9. Szükség van-e a keretösszegek átcsoportosítására, és ha igen, miért?</p> <p>10. Van-e egymást erősítő hatás az egyes intézkedések között, illetve a MAHOP és más operatív programok intézkedései között a KFI-célok elérésében?</p>
<p>Értékelési módszerek</p>	<p>1. Célzott vizsgálatok a támogatottak körében:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a támogatott projektekre kapott forrás felhasználásának hatékonysági vizsgálata; • a kedvezményezettek által vállalt eredményindikátorok elemzése; • a támogatott projektek földrajzi eloszlásának vizsgálata. <p>2. Esettanulmány készítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • egy best practice bemutatása, hogy a MAHOP támogatás segítségével hogyan került megvalósításra egy példaértékű innovatív beruházás (lehetőleg összevetve egy összehasonlítható, de támogatásban nem részesült létesítmény fejlődésével). <p>3. Monitoring adatok elemzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kedvezményezettek által a kötelező adatszolgáltatás keretében megküldött adatok értékelése. <p>A fenti adatelemzések során az alábbi módszerek kombinációját kell alkalmazni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minőségi vizsgálatok: fókuszcsoporthoz, szakértői panelek, mélyinterjúk az IH-val, a támogatási intézményrendszer intézményeivel, a Monitoring Bizottság tagjaival, a kedvezményezettekkel stb.; • mennyiségi vizsgálatok: primer adatok gyűjtése kérdőívek segítségével az érdekelt partnerektől (kedvezményezettek és potenciális kedvezményezettek), monitoring adatok elemzése;

	<ul style="list-style-type: none"> • szekunder információ (beszámolók, publikációk, internetes források, sajtó) gyűjtése és elemzése; • költség-haszon elemzések a támogatásfelhasználás gazdaságosságának és hatékonyságának vizsgálatára.
Adatforrások	<ul style="list-style-type: none"> • Az IH-tól, a Monitoring Bizottságtól és a támogatási intézményrendszer más szereplőitől gyűjtött információ a KFI-komponenst tartalmazó projektek végrehajtására vonatkozóan, beleértve az éves végrehajtási jelentésekben és más releváns dokumentumokban foglalt információkat. • A kedvezményezettek által benyújtott projektbeszámolókból foglalt információk. • Az Európa 2020 stratégia K+F célkitűzésének teljesülését értékelő dokumentumok (EUROSTAT-adatok, országjelentések stb.). • A minőségi és mennyiségi vizsgálatok során kapott primer adatok.
Értékelés időbeli keretei	<ul style="list-style-type: none"> • 2018. 03. 31-ig – 2017. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2019. 03. 31-ig – 2018. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2020. 03. 31-ig – 2019. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2021. 03. 31-ig – 2020. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2022. 03. 31-ig – 2021. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2023. 03. 31-ig – 2022. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • legkésőbb 2023. november 30-ig – összegző dokumentumhoz
Értékelés időtartama	három hónap
Kezdés dátuma	2018. január 1.

5. Vállalkozások, különösen a kkv-k versenyképességének javítása, a helyi gazdaság erősödése

Értékelési feladat indokltsága:

Uniósi prioritás az akvakultúra-ágazati vállalkozások és különösen a kkv-k versenyképességének és életképességének fokozása (beleértve a munkakörülmények javítását), valamint a halászati és akvakultúra-termékek feldolgozására irányuló beruházások támogatása.

Értékelés kapcsolódása más OP-k tevékenységéhez:

A GINOP és a MAHOP közötti kapcsolódások elsősorban a hazai kkv-k versenyképességének javítása és növekedésének előmozdítása területén állnak fenn. A GINOP-hoz hasonlóan a MAHOP is támogatja a kkv-k beruházásait. A halfeldolgozó kkv-k a GINOP támogatást a haltermeléstől, halfeldolgozástól és halértékesítéstől független tevékenységekhez vehetik igénybe.

Tervezett értékelési módszerek:

- a támogatási intézményrendszeri adatok értékelése
- célzott vizsgálatok a támogatottak körében

- esettanulmány készítése
- interjúk készítése

Szakmai háttér:

Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014-20-as fejlesztési időszakra a halgazdálkodás szempontjából az 1. EU tematikus cél (A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése), a 3. EU tematikus cél (A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA keretében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA keretében) versenyképességének javítása) keretében tárgyalja a kkv szektor helyzetét és fejlesztésének lehetőségeit.

A kkv szektor a versenyképesség terén négy nagy kihívással néz szembe:

1. A gazdasági dualitás oldása.
2. A kkv-k növekedési és innovációs potenciáljának erősítése.
3. A vállalkozások nehezen jutnak fejlesztési forrásokhoz, sőt, helyzetük ezen a téren a 2008-ban kitört globális pénzügyi válság miatt jelentősen romlott.
4. A kkv szektort, a vállalkozások méretéből és erőforrásaik szűkösségéből adódóan, különösen aránytalanul sújtják az adminisztrációs terhek. Ezért Magyarország Kormánya – összhangban az uniós országspecifikus ajánlásokkal – több intézkedést is megvalósított, melyekkel oldani igyekezett az ilyen jellegű problémákat.

A halgazdálkodási vállalkozások számára működésük feltételeinek javulása, az együttműködés erősítése, vagy az új piacra vagy új működési módra váltás jelenthet előrelépést. A különböző helyzetű vállalkozások számára más és más tényezők a meghatározóak, más együttműködési lehetőségek kínálkoznak, mások a piacváltás opciói – amit a merev, tisztán ágazati vagy területi megközelítés nem tud teljeskörűen kiszolgálni. A kkv fejlesztések minden esetben innovációs tevékenységek támogatására is irányulnak.

Az ETHA uniós prioritásaival hozzájárul az Európa 2020 stratégia megvalósításához, valamint a közös halászati politika végrehajtásához. Működése során – a halászat és az akvakultúra ágazat, valamint a kapcsolódó tevékenységek fenntartható fejlesztése érdekében a 1303/2013/EU rendeletben említett megfelelő tematikus célokat tükröző prioritások érvényesítésére törekszik. Eszerint a környezeti szempontból fenntartható, erőforrás-hatékony, innovatív, versenyképes és tudásalapú akvakultúra támogatása többek között az akvakultúra-ágazati vállalkozások és különösen a kkv-k versenyképességének és életképességének fokozása, beleértve a biztonság és a munkakörülmények javítását című konkrét célkitűzés révén valósul meg.

A MAHOP kötelező kísérő dokumentuma, a Nemzeti Akvakultúra Stratégiai Terv a következőket állapítja meg:

“Magyarországon a halgazdálkodás fejlesztése és támogatása az Európai Unióhoz való csatlakozás előtt is egy hosszú távú stratégia megvalósulását segítette elő. Fő céljai a fenntartható fejlődés biztosítása mellett a fogyasztók magas minőségű haltermékekkel való ellátása (a halfogyasztás folyamatos növelése) és az ágazat, elsősorban a kis- és középvállalkozások (a kkv-k) hosszú távú megélhetésének biztosítása. Ugyancsak célja a természetes vizeink halállományának növelése és biodiverzitás megóvása.”

Mindezekből következően látható, hogy a magyar halgazdálkodás támogatási rendszerében a kkv-k kiemelt szerepet kapnak.

Az értékelés módszertana:

Értékelés fókuszterülete	Vállalkozások, különösen a kkv-k versenyképességének javítása, a helyi gazdaság erősödése
Értékelési fókuszterület indoklása	<p>A magyar halászat- és akvakultúrafejlesztési stratégia fő célja régóta a fogyasztók minőségi haltermékekkel való ellátása és az ágazat, elsősorban a kkv-k fenntartható fejlődésének biztosítása. Hazánk haltermelésének gerincét az extenzív, hagyományos és fenntartható technológiára alapozott tógazdaságok adják. Nagy szerepük van az élelmiszerbiztonságban, illetve hozzájárulnak a vidéki területeken a munkahelyteremtéshez, mint bizonyos területeken a fő foglalkoztatók. Eme ágazati szereplők túlnyomó többsége a kkv méretkategóriába tartozik.</p> <p>A MAHOP 2.B egyedi célkitűzése (<i>Az akvakultúra-ágazati vállalkozások és különösen a kkv-k versenyképességének és életképességének fokozása, beleértve a biztonság és a munkakörülmények javítását</i>) kapcsolódik leginkább a kkv-k támogatásához, de a normál eljárásrendben meghirdetett valamennyi intézkedésre lehetősége van az e méretkategóriába tartozó gazdasági szereplőknek pályázni.</p> <p>A MAHOP 2.B egyedi célkitűzés alá tartozó intézkedések főleg az EU 3. tematikus célterülethez (<i>A KKV-k versenyképességének fokozása</i>) kapcsolódnak. Az ETHA miatt a Partnerségi Megállapodás külön kitér a halászati és akvakultúra ágazatra, azonban a mezőgazdasághoz kapcsolódó kijelentések a halgazdaságokat működtető vállalkozásokra is vonatkoznak.</p> <p>GINOP és a MAHOP közötti kapcsolódások elsősorban a hazai kkv-k versenyképességének javítása és növekedésének előmozdítása területén állnak fenn. A GINOP-hoz hasonlóan a MAHOP is támogatja a kkv-k beruházásait. A halfeldolgozó kkv-k a GINOP támogatást a haltermeléstől, halfeldolgozástól és halértékesítéstől független tevékenységekhez vehetik igénybe. A MAHOP ágazatilag kapcsolódik a GINOP-hoz a K+F+I szektorban, továbbá olyan célkitűzések kapcsán, mint a fosszilis energiahordozók kiváltása, az alternatív energiaforrások elterjesztése és ezeken keresztül a hatékonyabb energiatakarékos</p>

	<p>termelési és feldolgozási rendszerek előmozdítása.</p> <p>A GINOP-pal való kapcsolódás konkrét példája a GINOP 2. prioritása: <i>Kutatás, technológiai fejlesztés és innováció</i></p> <p>Értékelés típusai: végrehajtási, eredményességi és hatásértékelés</p>
<p>Az értékelés során megválaszolandó főbb kérdések</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Milyen mértékben teljesültek a MAHOP 1.2; 2.1, 2.2., 2.3; 2.4. 2.5; 5.3.1 és 5.3.3. intézkedéseiben megfogalmazott adott értékelési fókuszterülethez kapcsolódó célkitűzések, és ez mennyire tulajdonítható a MAHOP keretében biztosított támogatásoknak? 2. Hogyan aránylik a fenti intézkedések keretében támogatást kapott kkv méretű szereplők száma a nem kkv kedvezményezettek által végrehajtott projektek számához? 3. Milyen arányú a forráslekötés és kifizetés a fenti intézkedések tekintetében a kkv kedvezményezettek projektjeiben? 4. Hogyan aránylik ez a nem kkv kedvezményezettek által végrehajtott projektek forráslekötéséhez és kifizetéséhez? 5. Mennyi a kkv-k által új haltermelő kapacitás létesítésére szolgáló beruházás (projektszám és támogatási összeg)? 6. Mennyi a kkv-k által meglévő haltermelő kapacitás felújítását szolgáló beruházás (projektszám és támogatási összeg)? 7. Milyen mértékű a kkv-k által végrehajtott projektek hozzájárulása a releváns intézkedésekhez kapcsolódó indikátorok változásához? 8. A kkv-k által megvalósított projektek milyen mértékben járultak hozzá az akvakultúras termelés növekedéséhez? 9. Mennyire van összhangban az eredményindikátorok teljesülése a NAS félidős és célidőszaki monitoring mutatóival és stratégiai mutatószámaival? Szükség van-e a stratégia felülvizsgálatára? 10. Megfelelően elősegítik-e az alkalmazott eljárások és intézkedések a MAHOP 1.2; 2.1, 2.2., 2.3; 2.4. 2.5; 5.3.1 és 5.3.3. intézkedéseiben megfogalmazott fókuszterülethez kapcsolódó célkitűzések elérését? 11. Vannak-e az intézkedések kkv-k általi végrehajtását és hatékonyságát negatívan befolyásoló tényezők? 12. Hogyan segíti elő a támogatások elosztására kialakított rendszer a MAHOP kkv-kal kapcsolatos céljainak elérését? 13. Milyen lehetőségek vannak a forrásabszorpció javítására? 14. Szükséges-e a keretösszegek átcsoportosítása, és ha igen, miért?
<p>Értékelési módszerek</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Célzott vizsgálatok a támogatottak körében <ul style="list-style-type: none"> • a támogatott projektekre kapott forrás felhasználásának hatékonysági vizsgálata; • a kedvezményezettek által vállalt eredményindikátorok elemzése; • a támogatott projektek földrajzi eloszlásának vizsgálata. 2. Esettanulmány készítése <ul style="list-style-type: none"> • egy best practice bemutatása, hogy a MAHOP támogatás segítségével hogyan került megvalósításra egy példaértékű, kkv által megvalósított beruházás.

	<p>3. Interjúk készítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kedvezményezettek által a kötelező adatszolgáltatás keretében megküldött adatok értékelése. <p>A fenti adatelemzések során az alábbi módszerek kombinációját kell alkalmazni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • minőségi vizsgálatok: fókuszcsoportok, szakértői panelek, mélyinterjúk az IH-val, a támogatási intézményrendszer intézményeivel, a Monitoring Bizottság tagjaival, a kedvezményezettekkel stb.; • mennyiségi vizsgálatok: primer adatok gyűjtése kérdőívek segítségével az érdekelt partnerektől (kedvezményezettek és potenciális kedvezményezettek), monitoring adatok elemzése; • szekunder információ (beszámolók, publikációk, internetes források, sajtó) gyűjtése és elemzése; • költség-haszon elemzések a támogatásfelhasználás gazdaságosságának és hatékonyságának vizsgálatára.
Adatforrások	<ul style="list-style-type: none"> • Az IH-tól, a Monitoring Bizottságtól és a támogatási intézményrendszer más szereplőitől gyűjtött információ a KFI-komponenst tartalmazó projektek végrehajtására vonatkozóan, beleértve az éves végrehajtási jelentésekben és más releváns dokumentumokban foglalt információkat. • A kedvezményezettek által benyújtott projektbeszámolókból foglalt információk. • Az Európa 2020 stratégia K+F célkitűzésének teljesülését értékelő dokumentumok (EUROSTAT-adatok, országjelentések stb.). • A minőségi és mennyiségi vizsgálatok során kapott primer adatok.
Értékelés időbeli keretei	<ul style="list-style-type: none"> • 2018. 03. 31-ig – 2017. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2019. 03. 31-ig – 2018. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2020. 03. 31-ig – 2019. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2021. 03. 31-ig – 2020. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2022. 03. 31-ig – 2021. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • 2023. 03. 31-ig – 2022. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez • legkésőbb 2023. november 30-ig – összegző dokumentumhoz
Értékelés időtartama	három hónap
Kezdés dátuma	2018. január 1.

6. Az esélyegyenlőségi és munkahely-teremtési célok érvényesülése

Az értékelési feladat indoklása:

Az 1303/2013/EU rendelet 7. cikkével összhangban a MAHOP is figyelembe veszi a horizontális elvek érvényesülését, és magában foglalja az ezt célzó intézkedések leírását (a férfiak és a nők esélyegyenlősége, a hátrányos megkülönböztetés tilalma).

Az értékelés kapcsolódása más OP-k tevékenységéhez:

A MAHOP és a VP kiemelt célja a foglalkoztatás bővítése. A MAHOP esetében ez kizárólag az akvakultúrával kapcsolatos tevékenységekre korlátozódik, ami nem jelenik meg a VP-ben.

Tervezett értékelési módszerek:

4. A támogatási intézményrendszeri adatok értékelése
5. Célzott vizsgálatok a támogatottak körében
6. Esettanulmány készítése
7. Interjúk készítése
8. Monitoring adatelemzés

Szakmai háttér:

A Partnerségi Megállapodás szerint az ESB alapok megvalósításával kapcsolatos horizontális elvek és célkitűzések alkalmazása között szerepel a férfiak és nők közötti egyenlőség, a diszkriminációmentesség és a hozzáférhetőség elősegítése.

Az európai horizontális politikákkal összhangban Magyarországon a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségéért, valamint integrációjáért, illetve befogadásáért szükséges tenni a 2014–20-as fejlesztéseken keresztül is.

Az esélyegyenlőség érdekében biztosítani kell a fejlesztésekben:

- a nők és férfiak esélyegyenlőségét a foglalkoztatási, szociális, egészségügyi, közlekedési, oktatási és képzési szolgáltatásokban, a közkincsekhez, közjavakhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzáférésben, kiemelt figyelemmel a kisgyermekes nőkre és férfiakra, illetve a gyermeküket egyedül nevelő szülőkre;
- a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítása az épített környezethez, információhoz és kommunikációhoz, a fejlesztésekkel érintett szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőségben;
- a fogyatékos személyek esélyegyenlőségét a foglalkoztatásban.

A diszkriminációmentesség érdekében biztosítani kell a fejlesztésekben:

- a roma közösségek és a roma nemzetiségű emberek esélyegyenlőségét a foglalkoztatásban, szociális és egészségügyi, oktatási, képzési szolgáltatásokban,

valamint a lakhatásban (kiemelt figyelmet fordítva a roma nőkre a fejlesztések során és a mutatók mindegyikénél);

- a nők esélyegyenlőségét a foglalkoztatásban, kiemelten az azonos munkáért járó azonos javadalmazásban.

A fejlesztések fenti célcsoportok érdekében tett beavatkozásairól projekt- és programszinten is adatokat kell gyűjteni, nemek szerinti bontásban. A programszintű értékeléseknek részét kell, hogy képezzék a fejlesztések fenti célcsoportok életkörülményeinek javításához való hozzájárulásának vizsgálata. A fenti célcsoportok érdekképviselőivel foglalkozó nem kormányzati szervek reprezentatív képviselőinek helyet kellett kapniuk az operatív program monitoring bizottságában.

A Magyar Hargazdálkodási Operatív Program horizontális elveket tárgyaló részében szerepel a férfiak és a nők esélyegyenlőségének kérdésköre.

A vidékfejlesztés során a nők foglalkoztatásának előmozdítása prioritásként jelenik meg a MAHOP intézkedésekben. A férfiak és nők esélyegyenlőségének elve horizontális elvként érvényesül minden intézkedés esetében. A támogatott intézkedések esélyegyenlőséghez való hozzájárulását a programkészítés, az irányítás, a monitoring és az értékelés során egységesen figyelembe veszik annak érdekében, hogy az egyes tevékenységek kimeneteinek előnyeit a nők és a férfiak egyaránt élvezhessék. Különös figyelmet fordítanak arra, hogy kerüljenek minden olyan intézkedést, amely sértheti a férfiak és nők esélyegyenlőségének elvét. Folyamatosan monitorozzák és értékelik az egyes tevékenységek esélyegyenlőségre gyakorolt hatását. A MAHOP nem támogat olyan projektet, amely negatívan befolyásolja a férfiak és nők esélyegyenlőségét. Gondot fordítanak arra, hogy a projektek megvalósítása során mind a férfiak, mind a nők igényei érvényesüljenek.

Annak érdekében, hogy a MAHOP hozzájáruljon az esélyegyenlőségi célkitűzésekhez, azaz a nők és a férfiak közötti társadalmi egyenlőséghez, az alábbi szempontok kiemelt figyelmet kapnak:

- a férfiak és a nők közötti egyenlőség elengedhetetlen a gazdasági növekedés és a versenyképesség javításához;
- más EU tagállamokhoz hasonlóan Magyarországnak is tovább kell erősítenie elköteleződését a nők foglalkoztatása és más területeken is történő támogatása mellett (pl. annak érdekében, hogy a magánéletet és a munkavégzést jobban összeegyeztethessék);
- valamennyi intézkedésnek figyelembe kell vennie a nemek közötti egyenlőség napi gyakorlatba épülésének szempontját.

Azonban e kérdés tárgyalása során megjegyzendő, hogy a hagyományos halgazdaságok és haltenyésztés évszázadok óta a nehéz fizikai munkát bíró férfiak foglalkoztatásán alapul. Manapság és a jövőben is a női személyi állomány magasabb foglalkoztatottsága a termeléssel és a halászattal kapcsolatos adminisztratív feladatok mellett az intenzív haltermelés és halfeldolgozás területén lehetséges. A pályázati kiírások magukban foglalják a férfiak és a nők esélyegyenlőségére vonatkozó információkat és támogatásának módszereit, és ezeket a projektek megvalósítása során is kiemelten kezelik.

Másik fontos horizontális elvi kérdés a hátrányos megkülönböztetés tilalma.

A MAHOP-nak alapvető eleme a hátrányos megkülönböztetés tilalma és az esélyegyenlőség támogatása, azt valamennyi uniós prioritás megvalósítása során tiszteletben tartják és támogatják. Az IH a pályázatok során a pályázók esélyegyenlőségét nemre, rasszra és etnikai hovatartozásra, vallásra és lelkiismereti meggyőződésre, fogyatékosagra, életkorra vagy szexuális orientációra való tekintet nélkül biztosítja. Az operatív program tervezése, előkészítése és megvalósítása során minden csoport esetében ügyelnek az egyenlő elbánásra és az esélyegyenlőségre. Valamennyi projekttel szemben elvárás a hátrányos megkülönböztetés tilalmának szemlélete és a maximálisan nyitott kommunikáció és együttműködés minden érintett csoporttal. A MAHOP nem támogat olyan projektet, amely sérti az esélyegyenlőség elvét. Az esélyegyenlőségre vonatkozó információkat valamennyi további programdokumentáció tartalmazni fogja. Az IH az operatív program megvalósítása során is figyelmet fordít az esélyegyenlőségi elv betartásának monitorozására. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a diszkriminációmentesség elvéből kiindulva az alkalmazottak nem kötelezhetők védett adatok közzétételére. Emiatt a diszkriminációmentesség értékelése ezen adatok körében főként önbevallás alapján, a kedvezményezettekkel készített mélyinterjúkkal vizsgálható, illetve az esetleges szabálytalanságok kivizsgálása során kerülhet napvilágra.

Az értékelés módszertana:

Értékelés fókuszterülete	Az esélyegyenlőségi és munkahely-teremtési célok érvényesülése
Értékelési fókuszterület indoklása	<p>Az 508/2014/EU rendelet (ETHA) 29. cikkében a humán tőke, a munkahelyteremtés és a társadalmi párbeszéd előmozdítása keretében kimondja, hogy az ETHA többek között támogathatja a hálózatépítést, valamint a tapasztalatok és a bevált módszerek cseréjét az érdekelt felek között, beleértve a férfiak és nők esélyegyenlőségét előmozdító szervezeteket is. Ugyanakkor a Monitoring Bizottság (MB) feladatainak felsorolásakor külön kiemeli, hogy az MB megvizsgálja a férfiak és nők közötti egyenlőség, az esélyegyenlőség és a megkülönböztetés-mentesség előmozdítását célzó intézkedéseket, beleértve a fogyatékos személyek hozzáférését.</p> <p>Értékelés típusai: végrehajtási, eredményességi és hatásértékelés</p>
Az értékelés során megválaszolandó főbb kérdések	<ol style="list-style-type: none"> 1. Milyen mértékben teljesültek a MAHOP-ban megfogalmazott esélyegyenlőségi célkitűzések, és ez mennyire tulajdonítható a MAHOP keretében biztosított támogatásokhoz kapcsolódó esélyegyenlőségi elvárásoknak? 2. Mennyiben érvényesült a Monitoring Bizottságban való részvételre vonatkozó kitétel? 3. Mennyire van összhangban az esélyegyenlőségi célkitűzések teljesülése a NAS célkitűzéseivel? Szükség van-e a stratégia felülvizsgálatára? 4. Mennyire világosak és relevánsak az esélyegyenlőséggel kapcsolatos projektértékelési kritériumok? 5. Van-e lehetőség a felhívások, útmutatók és az IH által kidolgozott egyéb dokumentumok színvonalának javítására az esélyegyenlőség jobb biztosítása érdekében? 6. Milyen mértékben térnek el a támogatotti kör esélyegyenlőségi adatai az országos statisztikai adatoktól? 7. Hogyan járul hozzá a MAHOP végrehajtása a Partnerségi Megállapodás 1.5.2. fejezetében foglalt esélyegyenlőségi célkitűzések megvalósításához?
Értékelési módszerek	<ol style="list-style-type: none"> 1. Célzott vizsgálatok a támogatottak körében: <ul style="list-style-type: none"> • a támogatott pályázatokban tett esélyegyenlőségi vállalások teljesülésének vizsgálata; • a pályázati felhívásokban megfogalmazott esélyegyenlőségi elvárások teljesülésének vizsgálata; • a támogatott projektek földrajzi eloszlásának vizsgálata, különös tekintettel a munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű régiókra. <p>Esettanulmány készítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • egy best practice bemutatása, hogy a MAHOP támogatás segítségével hogyan sikerült hozzájárulni egy adott település/mikrorégió foglalkoztatásának javításához, különös tekintettel a pályázati felhívásban megjelölt esélyegyenlőségi csoportokra.

	<p>Interjúk készítése</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mélyinterjúk készítése a kedvezményezettekkel és az Irányító Hatósággal/Közreműködő Szervezettel az esélyegyenlőségi célok teljesülésének felmérése és a felmerült szabálytalanságok megismerése céljából. <p>Monitoring adatok elemzése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kedvezményezettek által a kötelező adatszolgáltatás keretében megküldött esélyegyenlőségi adatok értékelése. <p>A fenti adatelemzések során az alábbi módszerek kombinációját kell alkalmazni:</p> <p>minőségi vizsgálatok: fókuszcsoportok, szakértői panelek, mélyinterjúk az IH-val, a támogatási intézményrendszer intézményeivel, a Monitoring Bizottság tagjaival, a kedvezményezettekkel stb.;</p> <p>mennyiségi vizsgálatok: primer adatok gyűjtése kérdőívek segítségével az érdekelt partnerektől (kedvezményezettek és potenciális kedvezményezettek), monitoring adatok elemzése;</p> <p>szekunder információ (beszámolók, publikációk, internetes források, sajtó) gyűjtése és elemzése.</p>
Adatforrások	<ul style="list-style-type: none"> • Az IH-tól, a Monitoring Bizottságtól és a támogatási intézményrendszer más szereplőitől gyűjtött információ a projektek esélyegyenlőségi vállalásainak teljesülésére vonatkozóan. • A kedvezményezettek által benyújtott projektbeszámolókból foglalt információk. • A minőségi és mennyiségi vizsgálatok során kapott primer és szekunder adatok.
Értékelés időbeli keretei	<p>2018. 03. 31-ig – 2017. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez</p> <p>2019. 03. 31-ig – 2018. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez</p> <p>2020. 03. 31-ig – 2019. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez</p> <p>2021. 03. 31-ig – 2020. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez</p> <p>2022. 03. 31-ig – 2021. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez</p> <p>2023. 03. 31-ig – 2022. évi Éves Végrehajtási Jelentéshez</p> <p>legkésőbb 2023. november 30-ig – összegző dokumentumhoz</p>
Értékelés időtartama	három hónap
Kezdet dátuma	2018. január 1.